

A.

fol. 113-23. 25. 27-31. 34-35. 37-38.
40-42. 44-50. 52-53. 55-57. 59.

18

2
19
qu 12

DISSERTATIONE INAUGVRALI
OBSERVATIONES PHILOLOGICAS
DE
NOMINIBVS
PROPRIIS SACRIS,

DEO ADIVTORE,

PRAESIDE

CHRISTIAN. BENED. MICHAELIS,

PHILOS. P. P. ORDIN. ET h. t. COLLEGII SVI
DECANO,

*FAVTORE, HOSPITE, AC PRAECEPTORE SVO
PIE VENERANDO,*

PRO SVMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBVS

RITE CONSEQUENDIS

AD D. VIII. IVL. A. CIO MDCC XXIX.

H. L. Q. C.

PVBLICE DISQVIRENDAS

PROPONIT

AVCTOR RESPONSVRVS

IOANNES GEORGIVS ZVR LINDEN,

PALAEO-MARCH.

HALAE MAGDEBVRGICAE

TYPIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.

VIRIS

*SVMME REVERENDIS ATQVE DOCTISSIMIS, DE EC-
CLESIA CHRISTI PRAECLARE MERENTIBVS*

MICHAELI ROLOFF,
CONSISTORII REGII SACRI ADSESSORI GRAVISSIMO,
ECCLESIA RV M IN SVLAE FRIDERICIANAE ET NEO-
POLITANAE PRAEPOSITO, AC DIOECES EOS
ADIVNCTAE INSPECTORI VI-
GILANTISSIMO;

IOANNI GVSTAVO REINBECK,
CONSISTORIANO REGIO DIGNISSIMO, ECCLESIAE D.
PETRI PRAEPOSITO, ET DIOECES EOS EIVSDEM
INSPECTORI MERITISSIMO;

ET

PATRI SVO OPTIMO,

**IOANNI GODOFREDO
ZVR LINDEN,**

ADHVC TRIVM IN VETERE MARCHIA ECCLESIA RV M
PASTORI FIDELISSIMO, NVPER AD STRAVS-
BERGENSIS CVRAM ET INSPECTIO-
NEM VOCATO;

HANC COMMENTATIONEM

VENERATIONIS ET OBSEQVII

ERGO

SACRAM FACIT

AVCTOR.

VIRI
SVMME REVERENDI, PATRES
INDVLGENTISSIMI!

Merito VESTRO, & meo felici quodam fato
VOS omnes, sanctissima hac atque grauissi-
ma PATRVM appellatione iam veneror;
TE OPTIME ET CARISSIME PA-
RENS! quem ipse DEVS hoc nomine præ-
cedere voluit, qui, quantas curas, molestias, vigiliisque in
me educando, & ad præclara quæque informando, luben-
tissime confumseris, malo tacite mecum pia mente recolere,
quam multis prædicare, ne TVAE gravis sim modestiæ.
VOS VIRI SVMME REVERENDI! qui me e sinu
Parentum emissum Berolini ita recepistis, atque per trienni-
um, & quod excurrit, immerentem complexi estis, vt præ-
ter naturale illud vinculum, vix quicquam a filiis, hoc est,
ipsis visceribus VESTRIS me seiuingeret. In Academiâ
vero degentem, literis VESTRIS, quæ expressam habe-
bant Paterni amoris imaginem, & fauentissimo VESTRO
iudicio, ad laudabilia & recta quæcunque, non desistis incen-
dere & inflammare. Hæc autem immortalium VESTRO-
RVM in me meritum dulcissima recordatio, vt singulari
me irrigare solet voluptate, atque ingenti fauoris VESTRI
afficere veneratione, sic iam dudum pectus meum effodit &
sti-

stimulavit, vt quoad eius fieri posset, gratum me præstarem
incredibili VESTRAE liberalitati. Non igitur ferre diu-
tius potui, obseruantiam in VOS meam & pietatem arden-
tissimam, intra meam tantum & paucorum conscientiam con-
tineri; Sed publico quodam, quantulumcunque est, testi-
monio patefieri eam omnibus volui. Dissertationem DE
NOMINIBVS PROPRIIS SACRIS, VENE-
RANDIS VESTRIS NOMINIBVS, in fronte orna-
tam VOBIS offerre & dedicare audeo, quam vberiore[m] ac-
cepturi essetis & ornatiorem, siquidem ingenium cum volun-
tate coniungere, & cupiditati vires æquare licuisset. Nolite
igitur PATRES REVERENDI! aspernari tenuem
hanc voluntatis meæ testificationem, eamque non ex re ipsa,
sed ex adfectu offerentis benigne æstimate. DEVS O. M.
ad cuius NOMEN amplificandum, vt decet deuotos illi
sanctas, certatim incumbitis, diuina VOS augeat & exor-
net virtute, & ad multorum salutem diutissime conseruet.
Me vero iis animi corporisque accingat viribus, vt VOS
MÆCENATES BENIGNISSIMI! me non indi-
gnum tanta VESTRA beniuolentia existimetis; TVA
autem DVLCISSIME PATER! fera olim senectus,
in mea pietate, placide & iucundissime adquietat. Valete
NOMINA VENERANDA mihi ATQVE CA-
RISSIMA! & me fauori & amori VESTRO commen-
datum habete. Dab: in Alma Fridericiana, ipsis Calend. Iul:
A. CIO MCCC XXIX.

ד'ג

SECTIO PRIMA
DE NOMINVM PROPRIORVM SACRORVM
NATVRA ET ORIGINATIONE.

§. I.

NOMINA PROPRIA SACRA, de quibus commentari quædam aggredimur, vocantur ea sacra Script. Veteris & Noui fœderis vocabula, quæ, ex Grammaticorum descriptione, vni cuidam certæ rei peculiarioria sunt, seu quæ subiecta signant indiuidua, vt sunt Deorum, angelorum, hominum, populorum, locorum, montium, vallium, lapidum, fluuiorum, mensium, cetera.

Nomina propria definiuntur.

Podoff. Sellig Progr. de Nominibus Romanarum Britanionis, Itæ la 1737. 4. pag. 4. Quod ve- ro ad nos præfig. spectat, no-

minis iuxta, NOMEN PROPRIUM, istud defini. Secro, quod unicuique personæ tribuit, quo quis suo proprio el certo vocabulo appellat, nimirum ad discernendum inter se homines, seu ad recognoscendos. id. de Inger. manum. legit: Nomina inuenta sunt ad cognoscendum homines.

Hebræis illa vocantur שמות העצם *Nomina substantiæ*, quæ in vna quadam substantia propriam suam fixamque habent sedem, oppositè ad שמות הרבר *Nomina rei*, quæ vaga sunt, & multis communia. Quamuis autem, quid sint nomina propria, clarum satis atque euidentis sit, non inutile tamen fuerit, eorum descriptionem ex IAC. GUSSETII *Comm. Ling. Hebr.* p. 5. B. 3. hoc loco subiungere: Nomina propria, inquit, hominum & locorum, sunt iis indita in eum proprie finem, vt illa indiuidua signent humana, hæcque loca significant materia-
liter.

A

§. II.

Labini auctores nomina et vocabula aliquando distinguunt quidem, vt Ræce appellatiua, illa propria sunt; aliquando tamen confundunt. Vide Fabri Lex. sub vocabulum, et Quinchillanq. p. 42. edil. Capperon. Sic apud Vulgatum Nam. 26. 58. 1185. dicitur terra iuxta numerum vocabulorum.

§. II.

Eorum inda-
gatio non
negligenda.

Diligens Nominum propriorum indagatio, genuino sacrarum literarum studio & interpreti non est negligenda, nisi & ipsius Sp. S. in illis annotandis explicandisque curam aspernari, & ipse se elegantissimarum ad ea allusionum cognitione necessaria & iucundissima priuare uoluerit.

Admiranda est sane & prorsus diuina Spiritus sancti in consignandis nominibus propriis diligentia, quippe sine quibus omnis narratio confusa foret atque mortua, nec haberemus prolixas illas genealogiarum series, quæ, quanta diuinae prouidentia & veritatis clarissima argumenta contineant, tabulæ generationis optimi Seruatoris nostri in primis testantur. Ad quod accedit, quod idem sapientissimus ille Spiritus nomina propria per subiectas etymologias sapissime explicat, egregium thesaurum rerum priscais sæculis gestarum hoc modo posteritati relinquens. Cum enim vni vocabulo summam totius rei, admirabili quodam compendio, venustissime includit, admonet lectorem, & digiro quasi monstrat, ipsa eiusmodi nomina esse illustrissima antiquitatis documenta, & diplomata ac firmamenta historica veritatis. I. g. cum primi hominis coniugem **חַוָּה** *Euam* nuncupatam esse memorat, causam denominationis addit, quod scilicet illa fuerit **אֵם כָּל חַי** *mater omnis uiuentis* Gen. III, 20. Eberi primogenitum **פֶּלֶג** *Phalegum* appellatum, quod ætate eius **נִבְלָגָה** *diuisa esset terra*, gentibus nempe, linguis & regionibus, c. X, 25. Ita urbem, quam mortales cum excelsa turri, aduerso Numine, excitare cœperant, **בָּבֶל** *Babylonem* nominatam, quod ibi **בָּלַל** *confudisset dominus habitum omnis terre*, c. XI, 9. Oppidulum vero, quod Lotus asylo sibi a Deo expectauerat, **צוּעָר** *Tsoayam*, quod dixisset de eo Lotus: *Nonne צוּעָר paruum oppidulum est illud?* c. XIX, 20. 22. Denique, vt plura prætermittamus exempla, quæ nulli, medio-

cri-

critur in S. S. lectione versato, latere possunt, locum, in quo Abrahamus filium immolare iussus est, nomen accepisse legimus יהוה יראו *Domine providebit*, ab egregia Dei providentia, quæ in hoc Isaac offerendi negotio enituerat c. XXII, 8. 14. Quod si igitur, vt recte censet BASILIUS M. rã ungerata in S. S. *ἰσχυρῶς* nefas est, quanto minus tanti momenti negligentia in interprete erit toleranda?

Quod autem necessitatem considerationis nominum propriorum vterius arguit, ad appellatiuam eorum significationem, sapissime in sacris paginis alluditur; hanc autem, cum diuina styli elegantia coniunctissimam emphasisin, qui assequi voluerit, illum propriorum vocabulorum vim & sensum præcepisse oportet. Sic Gen. IX, 27. Noachus, Iapheto bene precaturus, ita orditur: פת אלדום לופת *dilates* (hebr. יאפתו) *Deus spatium Iapheto*. Optat nempe, aut potius animo numine pleno præuidet, fore, vt Iaphetus, ipso omine sit, quod nomen dicit, h. e. *dilatatus*, & locum habitationis in tentoriis Semi obtineat amplissimum. Gen. XXVII, 36. Esauus, veluti iniuriam a fratre passus, *num ideo*, inquit, *quod nomen eius vocatum est יעקב iacobus* id vero *CIRCUMVENTOREM* æque ac *calcem tenentem* signare potest ויעקבני *circumueniret me his binis vicibus?* Sic quando cap. XLIX, 8. Iacobus, Iudæ fata præcinens, ait: *Iuda!* (יודו) *Te, te*, inquam, *celebrabunt fratres tui*; quid aliud innuit, quam ipso rerum euentu comprobatum iri, non sine prouido lehoua factum, vt Iuda h. e. *celebratus & laudatus* vocaretur? Quod vaticinium illustrissime in Messia, qui est *δόξα, gloria* Israelis Luc. II, 32. impletum fuit. Parem manifestam & elegantissimam paronomasiam ibid. v. 16. & 19. rectiorem vero, sed eandem venustatem spirantem v. 22. offendes: vbi idem Iacobus, בן פרוי *filius frugiferæ*, inquit, *Iosephus est*. Quo ipso latenter ad Ephraimum respicit, quem pater hoc nomine, *geminam fructificationem* significantem, nuncupauerat, cum hac ratione: *quoniam הפרני fructum me ferre fecit Deus in ter-*

Stiam noui fœderis scriptores suo no-
bis præuenerunt exemplo, propria no-
mina, quæ historiæ inferuerunt,
passim scholijs adiectis illustran-
tes, vt Matth. 1, 23. Equum vult.
וְיָסֵד עִיר מְדִינָה וְעָבְדוּר, מִדְּבַר
מַעֲוָה דְּדֵבֵר. Marc. III, 17.
Παῦλος ἦν, ὁ ἐστὶν ἐπὶ βίβλου.
Ἰὼν. Act. 4, 36. Παρὰ τὸ βῆμα
οὗτο ἐστὶν ἐπινοήσας τὸν οὐνοῦ
† Παρὰ τὸ βῆμα τὸν ἰσὴν.
1, 39. 42. 43. c. g.
7. Marc. 5, 41. c.
15, 22. 34. Act. 13, 8.
Hebr. 7, 2. Act. 9,
36.

ra afflictionis meae c. XLI, 52. Tristius vero ejusdem vocabuli *παράφρασμα* affert Hoseas, Ephraemitis grauisissimam denunci-
ans calamitatem c. IX, 16. *Exarefcet radix eorum, ורי frum-*
ditum non facient amplius. Cumulum eiusmodi Paronomasia-
num offendet Mich. I, 10--15. Vbi vide quæ in *Bibl. Halens.*
sunt annotata. Si quis igitur ad has sacras allusiones enu-
cleandas, appellatiuum nominum propriorum sensum sedulo
attulerit, eximium quoddam efflorescit sacri Textus decus,
elucet ingenium diuinorum scriptorum foecundissimum, ad
lectorem vero redundat voluptas vberima. Recte propter-
ea ORIGENES *Comm. in Ioan.* Ου καταφρονήτειος της περι τα
όνιματα ανεβείας τῶ ἀπαράλειπτος βελομένη συνίεναι τα ἅγια
γεγραμματα, κ. τ. λ. *Ei, qui S. S. perfecte intelligere vult, non est*
negligenda accurata cognitio nominum propriorum. Grauius au-
tem MATTH. HILLERVS *Onom.* S. p. 2. cum neglectum hu-
ius studii accusasset: *At vero, inquit, grauitas rei merebatur, ut*
in eo maior industria poneretur. Quot enim loca S. S. istius ar-
tis ignorantia inexplicata reliquit? quot sensus diuinos nobis eri-
puit? quot errores in Patrum scripta, in versiones, in genealogias,
in historiam inuexit?

§. III.

In tanta huius rei necessitate vtilitateque, abunde
liquet, non sine grauissimo Philologiæ sacræ damno, no-
mina propria sacra in Concordantiis Hebræis esse omiſſa,
nec debuisse illorum, si non omnium, extantiorum saltem
interpretationem a Lexicographis Script. S. tum V. tum
N. Testamenti, negligi.

Omnino Concordantiæ quas vocant, & *Lexica Biblica*, præ-
fidia sunt præclara & instrumenta, quibus, sine iactura præsen-
tissima, nemo solide verbum Dei scrutaturus, carere potest.
Debuerunt vero, tum hæc, tum illæ, plenæ esse & integræ, tan-
taque instructæ copia, ut nihil omnino earum vocum, quæ Sacr.
Script. ambitu comprehenduntur, in iis desideraretur. Quod si
vero nominum propriorum sensum & explicationem quaesue-
ris, frustra & Concordantiarum & Lexicorum plurimorum o-
pem

Matth. 1, 21. Inber. d'vris/s'z
burly

Male omiſſa
in Lexicis &
Concordan-
tiis sacris.

Ipsæ propriorum nominum
explicationes Græcæ, ab
Apostolis et auctoribus sa-
cris N. T. passim data,
docent, vtilem et necessa-
riam esse operam, qua in propriis nominibus occupat.

pem exspectabis. Primus Concordantiarum Hebraearum compilator R. NATHAN, propria cum indeclinabilibus omisit, idque, ut ipse ait, *levandi oneris causa. Nam inde a principio, operis, inquit, cogitavi, impar id futurum meis humeris, & scivi, me delassatum iri in eius absolute.* Nec ipse IO. BVXTORFFIVS, cuius cura hoc opus emendatius & auctius prodiit, hunc nobis defectum supplevit, molestia rei & difficultate deterritus. Sic enim habet in Praef. *Concord. Nomina propria, si eadem methodo, colligerentur & disponentur, suam quoque haberet utilitatem. Verum vnus non sufficit omnibus. Nos iam satis diu hoc sacrum volumus.* Hunc vero defectum iam pridem viderunt & accusarunt viri docti, & in his AVG. PFEIFFERVS in *Consultat. de Editione Lexici Bibl. Ebraeo-Chaldaici noui*, & in *Critica S.p. 176.* vbi declarat, quantum fructum, Nominum propriorum dextra declaratio, tum ad Prosopographiam, tum ad Geographiam sacram, esset allatura. Sed nihil profecerunt tot doctorum querela, nec, quantum nos quidem meminimus, fuerunt vlli, qui, cum ad voces communes Ebraeas explicandas, studium suum & industriam adferrent, huic etiam defectui medicas manus adhibuerint, praeter CL. PAVL. MART. ALBERTI, in *Porta L. S. & Celeberr. CHRISTIAN. STOKRIUM* in *Clauae Scr. S. V. T.* quem tamen omnes voces proprias complexum esse dubitamus. Quam vero laudem Lexicographi Hebraei, nominum propriorum neglectione praetermiserunt, eam iure suo sibi vindicauit GEORGIUS PASOR, qui nomen propriorum in *N. T. obuiorum etyma, Lexico Graeco-Latino N. T.* appendicis loco diligenter subiecit, qua vir Clariss. CHRISTIAN. SCHOETTGENIVS, eidem huic operi, cum augmentis & castigationibus recuso, locis conuenientibus inseruit. Caeterorum dictionariorum penuria vt suppleretur, eos adire necessarium fuit, qui vocum propriarum sacrarum interpretationem, singulari studio, & peculiaribus libris sunt complexi. Quorum primus existit *Auctor de Nominibus propriis*, siue is PHILLO Iudaeus fuerit, siue, quod placet aliis,

Io. Schützij Adparatus Nomi-
num propriorum Biblius.
 Dresdæ 1708. 8. Vol. 10,
 mi IV. Exstat in bibliotheca
superioris academicae.
 Tit. in Biblioth. Hebr. P. II.

p. 865. 899. qui et p. 871. 899
 obseruationes, quas erudit
 hanc in rem vsu confirma-
 tas suggererunt, in conu-
entibus. Conf. et Io. Alb.

Fabricium in Antiquaria c. XX. p. 895. 899.
 Nostrum in-
 titulum in-
 dicatur

Adde Ioann. Heyden Vicesit
Nasrum. Conf. p. 895. 899.

Ioann. Residens Onomasticum
horum, ab Io. Alb. Fabricio

varijs obseruatijs anonym:
 quod Herm. Sam. Reimarus

Comm. De vita et
scriptis Fabricii
 Nomina
 propria &
 appellatiua
 non cons-
 tudentia.

p. 206. Inter postuma Fabriciana MSS. laudat.

ORIGENES, aut CYRILLVS ALEXANDR. latine vero ab HIE-
 RONYMO redditus: de quo legendus est celeberrimi nomi-
 nis vir IO. ALB. FABRICIVS in Biblioth. Graeca L. IV. P. II.
 p. 540, seqq. Reliquos recensitos habes, partim a Clariss. IO. TELLER
 CHRISTOPH. WOLFIO in Append. ad Historiam Lexicorum
 Hebr. p. 228. partim a iam laudato, sed nostris laudibus superi-
 ore I. A. Fabricio in Bibliographia Antiquaria c. XX. p. 596. ubi
 ubi præ alijs, præclarum virum, & in hoc genere quam diligen-
 tissime versatum, B. MATTH. HILLERVM merito suo com-
 mendat, in Onomastico sacro, Tubing. edito 1706. Addimus
 das Nahmen-Register, h. e. Onomasticum, lingua vernacula ab
 eodem HILLERO concinnatum, quod Bibliis Wurttembergicis,
 B. HEDINGERO editis, adiectum reperitur.

§. IV.

Tam arduum negotium, cum a viris omni laude cumu-
 latis, egregie perfectum & elaboratum sit, nobis propositum
 non est, singula nomina propria sacra iam interpretari,
 quod & vires nostræ, & angusti dissertationis recusant ter-
 mini, sed generalia tantum quædam de illis capita seligemus,
 & commentatione nostra illustrabimus; in quo tamen
 argumento sic versabimur, vt a sacris scriptoribus
 nonnunquam ad profanos, quodam quasi diuerticulo,
 transeamus, & ex iis quædam, quæ ad scopum videbuntur
 idonea, parce tamen, interseramus. Quem nostrum co-
 natum, vt MAGNUM ILLVD ET VENERABILE
 NOMEN, quod omnibus antecedit nominibus, feliciter
 cedere iubeat, supplices efflagitamus.

§. V.

Ante omnia igitur, studioso sacrarum litterarum in-
 terpreti, hoc certum exploratumque sit, quænam sint No-
 mina propria, & quæ appellatiua, ne aut propriis com-
 munem significationem subiiciat, aut specie contraria,
 commu-

Denique eundem errorem errant, qui ex כנעני Cananeo cum Iudæis mercatorem Gen. XXXVIII, 2. & alibi passim; 1 Sam. XXV, 3. ex כלבי Calebita seu postero Calebi, cum τοῖς ὄ. ἀνθρώπων κυνικόν, hominem caninum, & Deut. I. ex דר זחב Di-Zahab cum iisdem τοῖς ὄ. χρυσόσφρα aurea vel deaurata faciunt.

In contrarium errorem, sc. quo appellatiua vt propria transfunduntur, acti sunt: cum in Reg. XVII, 1. כתשי גלעד verterunt ἐν τοῖς βουνῶν γαλαὰδ, i. e. ex Thebis Gileaditidis; quasi id proprium esset loci, a quo Elias Thebitæ agnomen traxerit, plane vt vir quidam satis alioquin eruditus, cum ab Athanasio proditum legisset, inuentas esse interpretationes V. T. græcas ἐν πιδούσις in dolis, id vertit Pythis, & locum finxit qui nusquam fuit, vt refert ΗΕΤΙΥS de Interpret. Licet vero satis planum sit, LXX vertere debuisse ἐν τῶν παρόρων τῆς γαλαὰδ, ex inquilinis Gileaditidis; tamen & Iosephus Ant. VII, 7. & complures tum ex Iudæis tum Christianis Interpretibus, præiudicium illorum sunt sequuti, quos recte refutat RELANDVS in Palest. I. III. p. 1037. sub voce Thibe. Sic etiam negari nequit, B. Lutherum id passum esse, quod in Herculeo versionis labore accidere illi necesse fuit, vt quædam eius ἀνεπίστατα effugerent, & quæ appellatiua erant, vt propria transferrentur: cui vero rei plerumque & Alexandrini seniores, & Vulgari, occasionem dederunt. Huc refer e. g. עמי נרר Cant. VI, 11. quod ille immutatum reliquit, cum Syrus rectius vertat, populi parati. conf. Not. Vber. Hallens. ורתר Chr. IV, 17. quod pariter Vir B. vt proprium extulit, cum significet & peperit. Ex N. T. in primis nominamus voculam ἀσσοῦ Act. XXVII, 23. quod eidem, vt multis magni nominis viris, loci nomen esse videtur, sed perperam. Nam & confructio, & vsus huius particule frequentissimus apud exoticos, satis euincit, vertendum esse propius, παρὰ τῶ ἀγγύ, & hinc sensus commatis talis fuit: Et cum soluisent, propius Cretam præterlegerunt. Quod iam vidit Syrus antiquissimus Interpres, qui vertit: Destuximus

T 177317 A. Alur, et ex

Cudovitz Jacobus a 2. Arulo
Sic patet Iudæa scriptor. Anonymo
Calebitarum nomine magis be.
velius vult in Biblioth. Pontif.
Sua lib. II. §. 785. Articulis
Emaleadica, inquit, Tubebana,
addit de primitia et potestate
Pape librum. Vnde Rechenber
gerum in Append. ad libros Sym.
Voliers p. 18.

Sic ἐξ VII, 14. בקש בתקיע. Sec.
Schmid. in Thakoa, q. s. q. l. i. q.
בבקיע, perperam ו) וכת) שבב
2) ob d. emphat. Item 1 Sam. VII,
12. הושיע. Sec. Valg. Syr. An. Luth.
et Alex.
Sic Hieronimus ex ערר coruis
fecit incolas urbis Orbo;
Hieronymus vero aliq. ex
ק) פגנו ליתרמ Thaa Et
IX, 4. parum convenienter,
quis enim ἐξ. 16. 43. illud
ה) explicaret eo littera
ה) aut ubi אלקי זית
ה) col. commemorant
De litteris hanc sic dicitur
Num. 34. 11. et 1 Sam. 29, 1.
ע) et 1 coll. 1 Sam. 1.
2) Ocean. Patriarch. P. 32

20
21
22
23
24

1 Sam. X, 3. בית אל Bethel, pro domus Dei
ה) עלים אל הרים
א) עתה אל
2) Sam. 10. 16. ה) עתה
Deut. 11. ה) ה) נא
1 Sam. XVII, 23. ב) פגס
pro medio inter utrumque exercitum stans loco
alia exemplaria LXX Græca versionis legunt ὁ Ἀσκαράδος q. Amelleus

Simon & Hieraribus, idem qui
 Ζηλωται, Marc. VII, 19. Luc.
 VI, 15. Κηδεας i. q. Πέτρος;
 Αιδωτους i. q. Θεωφιλς, quo de
 exemplo vide Th. Graunij Ad.
 notat. in Pers. Ca. ang. vers.
 ad Ioh. XI, 16. Tomo VI.
 Bibl. Polygl. p. 97. a.

cognomina nihil prohibet transfundi in aliam linguam, e.g. Ar-
 taxerxes βασιλεύς, Longimanus, mit der langen Hand, certe tamen
 in N. T. non sine explanatione sunt praetermissa coll. Io. I, 42. 43.

Mitius ferendum est iudicium, quando Interpretes sacri,
 pro nominibus, quos fontes habent, ea substituunt, quae po-
 sterioribus temporibus obtinuerunt; Solent enim, ut notat
 LIGHTFOOT. in Chorograph. praemissa Marc. VI. Interpre-
 tetes Graeci, nomina locorum reddere, non eo nomine, quo vo-
 cantur in Textu hebraeo, sed quo nuncupabantur temporibus poste-
 rioribus, sub templo secundo, quod & a Chaldeis Targumistis factum
 est non raro. Ceterum, idem fere ius, quod nominibus
 propriis in versionibus tribuimus, etiam vindicamus vocabu-
 lis mensurarum, ponderum & monetarum, quae ut propria loco-
 rum & personarum se propemodum habent, & in aliis lin-
 guis non semper dictionem aequae valentem inveniunt, quae
 eandem rem eadem vi & ratione exprimat. Immerito igitur
 Cl. HARDTIVS in Dolio, Mensura Hebraeorum maxima, ex
 Graeci p. 15. Alexandrino, ut vocare amat, interpreti dicam
 scribit, quod hebr. כר נאג, & שקל סולא reddiderit.

Fallacia divisionis in No-
mina propria committitur
 Ios. 19. וְבֵי חוּר לְבִנְתָּא, Vulg.
 et Salm. et Zainnath, sic LXX
 Syr. Ar. v. 2. בְּאֵר עֵבֶר וְשֵׁבַע
 lon. Vulg. LXX, Syr. et Ar. 95. עֵבֶר
 distincta loca. et Hiller. p. 927.
 coll. LXX.
 coll. Vulg.
 LXX, Syr. Ar. גְּבֵהַ תְּפֵרוֹתַי
 et גְּבֵהַ קַצְוֵי, coll. Syr. et Ar. 95.
 Vulg. Syr. et Ar. גְּבֵהַ קַצְוֵי
 coll. Syr. Ar. 10. גְּבֵהַ קַצְוֵי
 Reilig. Luth. 3. Hof. 2. וְהָיָה
 interpres et q. Symbolon Ar. 11.
 coll. LXX, Vulg. lon. Syr. Ar. 2 Sam. 23, 9.
 et Hillero. Tud. 19, 16. יְעִיבֵי בְּנֵי
 Luth. Vulg. LXX. Plura exempla a me congesta sunt.

Hæc autem quamvis ita sint, atque nominibus propriis in
 versionibus nativa sua forma conservanda; nemo tamen In-
 terpreti vitio dederit, si vocabula propria in terminatione, ad
 suæ linguæ genium flectat & transferat, cum alioquin ipsi sa-
 cri scriptores N. T. culpandi essent, quod e. c. hebr. וְהָיָה
 in 1708. conuerterint, וְהָיָה in Ζαχαρίας &c. quia Græco-
 rum ori molliori & concinniori, duriora pronunciatu sunt,
 quæ Orientales pleno & intento gutturo protrudunt. Si igitur
 hæc terminationis libertas translatorum relinquatur, non
 displicet nobis, quæ MICHEL DE MONTAIGNY L. I. c. 46.
 hanc in rem dixerit: *J'ai souhaité souvent, que ceux qui écrivent
 les histoires en Latin, nous laissent les noms tels qu'ils sont; Car
 en faisant de Vaudemont Vallemontanus, & les metamorphosant,
 pour les graber à la Grecque ou à la Romaine, nous ne savons dire
 qu'auz en hommes, & en perdons la connoissance.*

Quod
 coll. LXX, Syr. Ar. 10. וְהָיָה
 coll. Syr. Ar. 95. 48, 35.
 coll. Vulg. LXX, Syr. Ar. Polugl.
 coll. Syr. Ar. 10. וְהָיָה
 coll. Syr. Ar. 10. וְהָיָה
 coll. Syr. Ar. 10. וְהָיָה
 coll. Syr. Ar. 10. וְהָיָה
 coll. Syr. Ar. 10. וְהָיָה

Hinc d' aduocor facile, et nomen illud Nicolaitarum Apoc. 2, 6. 15. et Bileamo orinum cum *Utrina*, qd.
 hoc ortum esset ex *אב* *לעז*.

Quod ad vltimum paragraphi membrum attinet, præeunt exemplum N. T. scriptores, qui, quando proprium peregrinæ linguæ vocabulum in suam transfundunt, sollicitè addunt interpretationem, vt ab omni licentiæ & temeritatis suspitione se præstent immunes. Sic Io. XIX, 13. *λεθροειρων, Εβραϊσι δὲ ταββαθά; & v. 17. εἰς τὸν λεγόμενον κρανὸς τίτλων, ὃς λέγεται, Ἑβραϊσι γολγοθᾶ.* Licet vero Act. IX, 39, mulier quædam pia defuncta, & a Petro in vitam reducta, græco nomine ἡ Δορπὶς, quod *capream* valet, appelletur, nomen tamen *Tabitha*, cuius vim græca vox representat, v. 36. cum interpretatione iam erat allegatum: *ταβιθά ἡ διεγερνησομένη λέγεται Δορπὶς.* Et Act. XIII, 8. *Bariesus* cognominatur *Elymas*, idque vertitur quidem ὁ μάγος *Magus*; sed cum subiuncta nota: *Sic enim per interpretationem dicitur nomen eius.*

§. XI.

Vt igitur non licet Interpreti, vocabula propria in peregrini idiomatis formam conuertere; Sic etiam vapulat Etymologus, qui spuriam iisdem assignat originem, nec ex eius gentis lingua ea deducit, apud quam nata sunt & maxime vsurpata.

Nominibus
 prouis non
 spuria origo
 assignanda.

Qui natales Nominum propriorum aut ex ignorantia, aut vana & inani ingenii ostentatione confundunt, idem agere nobis videntur, atque illi, qui Iudæ proditori Galliam patriam tribuunt, Pilatum vero Procuratorem, ex Freychemio Franconia, ioculari errore, arcesunt. Quæ enim est ridicula audacia, quæ in Oriente nata sunt, Occidentia cæpta referre, & contra, quæ hæc peperit, ad illam transuclere? Notata tamen est a Viris doctis, in Græcis præcipue, arrogantissimo hominum genere, hæc vanitas, & hodiernum notatur in illis, qui totum terrarum orbem vellent græcificare, vt, cum omnes artes & disciplinas ad Græciam referant, sic etiam nominum omnium incunabula, eidem vt fecundissimæ matri vindicent. Sic e. c. SVI-DAS nomen *Noachi Nâs*, quod ex imponentis patris voluntate acquiescentiam seu consolationem notat, ab Hebr. נחש *adquiescere*

Conf. Dissertat. mea Anti-Mard.
 §. xxxviii, p. 82. et simile in
 phianum specimen, quod Kipke,
 nig. deoiz, apud Rambaebium
 Institut. Hermeneut. p. 277.

C 2

in Tract. Ms. de Ellipsi p. 26-27. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים Reg. 4, 12. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים qui in eodem in versu recte אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים
 v. 16. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים לְחַיִּים בְּיַד אֱלֹהִים, et אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים in Amoloth. Sed vid. Miller. Onom. S. Job Behaloth.
 fol. 19, 29. et 2 Sam. 24, 7. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים. Vulg. Ibid. v. 6. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים coll. Vulg. in
 San Siluestria, lecto in super עַל אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים. Gen. 14. 5. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים לְחַיִּים בְּיַד אֱלֹהִים LXX, Sam. Ar.
 Pol. c. 15. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים c. 19, 38. אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים coll. Luth. c. 23, אֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים LXX, Vulg. Ar.
 Verle.

Gen. 30. 7. וְהָיָה בְּיָמָיו הַלְוִיִּם יִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ 2 Sam. 24, 30. nam d patria heros. Recl
of d. in Univ. Lect. ^{Gen. 30. 7.} וְהָיָה בְּיָמָיו הַלְוִיִּם יִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ 2 Sam. 23, 32. vel. ut 1 Pay. 11, 34. **halah** וְהָיָה בְּיָמָיו
v. pole quæ bina voces componit faciunt proprium **Bre-tal-ahen** vel **halahem** perfinde ac 2 Sam.
23, 31. אָבִי עַל בִּזְיוֹן 1 Reg. 2, 20

SECTIO PRIMA DE NOMINVM PROPRIORVM

8 אֶרֶץ הַיְבוּסִים coll. Vult. 0.
Hof. 10, 8. בֵּית אֱלֹהִים coll. LXX.
2 Th. 2. 2. אֶרֶץ הַיְבוּסִים et c. 4. 16.
1 Reg. 20, 1. בֵּית הַיְבוּסִים
LXX אֶרֶץ הַיְבוּסִים
Gen. 10, 10. וְהָיָה בְּיָמָיו הַלְוִיִּם יִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ וְיִשְׁעוּ
coll. LXX.

acer. l. **נח** consolari Gen. V. 29. contra deriuat παγά το νό
το πολυμοδῶ hoc est, a natando, quod sc. vndis innatauerit. Eodem
modo Stephanus **ἄλ** vrb. nobilissimum Phœnicie emporium
Acco Iud. I, 31. quod **Ace** a Plinio pronuntiatur, & Ptolemaidis
dein nomine vocitarum est, a Græco ἀκή, quod medela expo-
nitur, deriuat, recte propterea reprehensus a FVLLERO, **Misc.**
Sacr. IV. c. 15. TACTIVS Hist. V. 2. cum multis veterum, **Iudæo-**
rum appellationem amonte Cretensium **Ida** trahit, soni cogna-
tionem deceptus: ex qua falsa opinione, doctissimus **HVETIVS**
D. E. Pr. IV. c. VIII. §. X. acute illustrat regis Spartanorum **Artii**
ad Oniam Pontificem literas, in quibus Spartias & Iudæos fra-
tres appellat, & utrosque de genere Abrahami originem duce-
re prædicat, **1 Macc. XI, 21.** Sic **Lysimachus**, Græcus historicus, **nomi-**
apud **IOSEPH. I. contr. Apionem**, **Hierosolymis** fœdissimam tri-
buit originem ab **ieerosύλοις**, seu **spoliis sacris**, ex templis **Aegypti**
Cephas, Petri cognomen a **κεφαλή** caput deducunt, quod verum
wolfivum in **Cur. Philol. ad Math. XXVI, 1.** festiuo hoc exce-
pit epigrammate:

A. κεφαλή κεφαῖς, a πάρα πάρα; verendum,
Sic deriuantis ne κεφαλή τι πάρα.

אֶרֶץ ex ἑδέα. ^{1. 2. 3. 4.} **Soen;** vel
אֶרֶץ per תְּבוּת ex
ἀτατολή, ὑβρίσις, ἀεικλος &
αὐτοκράτωρ, coll. **Suicero** in
Thef. eccl. sub Ἀδὰμ c. 74.
אֶרֶץ ex צַבָּר, coll. **ibid. c. 7.**
אֶרֶץ i. e. **Kuvel** ex יָבֵן
אֶרֶץ ex שֶׁבֶר, coll. **ibid.**
Buxton in **1. 2. 3. 4.**
אֶרֶץ ex שֶׁבֶר coll. //

Et vero mirum est, Iudæos ipsos græculis hifce dele-
ctatos esse ineptiis. Nam v. g. in **Kobelet rabba f.**
1. b. quærent de **Ieremia:** **Quare vocatum est nomen e-**
ius Ieremias? respondentque: **יְרֵמְיָהוּ** quia in diebus eius facta est **Hierosolyma** **ignis**, id est,
vastata & solitaria. Quasi vero **Ieremias** græcus fuisset, & inter
græcos græco insignitus degisset nomine. Alii contrario stu-
dio Græcum Nomen **Φιλῆππος**, quod equorum amantem sonat,
interpretantur **פִּלְפִּי** **lampadis**, quorum inane studium & ob-
securam diligentiam reprehendit laudatus **Cl. WOLFIVS**, **l. c. ad**
A. E. VIII. s. Porro non videmus, **τὸ παρὰ** **Cl. 10. CLERICVS;**
ad Ex. II, 10. in explicatione Nominis **Mose**, contra clarissimam
sæcæ historie lucem, secutus sit **Philonem** & **Iosephum**, qui **Aeg-**
gyptio-

אֶרֶץ no 1 Reg. 14, 25. **קָרָא**
שֶׁבֶר עַל שֶׁהָיָה שָׂרָק וּמְתָרָה
כִּל יַעֲוִי לְכַסֵּף הַשָּׂרָק שֶׁהָיָה לוֹ
Plura exempla inepto explicationis nominum propriorum
dabil **Ancy. Pfeiffers** in **Quinquagena locorum Hebraicorum et Exoticorum**
N. T. quæ **Dubois** eij **Vexatis** submisit ep. **עַל פְּתָחֵי הַיָּם**
Miller p. 302. **Πατεδῶνας** Rom. 16, 14. 95. **hybridum** ex **πατῆρ** et **ἄβνα**, coll. **Walt. Lex. Arab.**
coll. **Walt. Silas** ex **שֶׁבֶר** **ibid. v. 22. Walt.** **Muhammed** a **מַחְמֵד** coll. **Walt. 1. 2. 3. 4.**

gyptiacum illud esse opinati, composuerunt ex מים aqua & מים
 seruatus: cum tamen haud dubie de Mosis etymo ipsi Mofi, a
 מוש extraxit id deriuanti, credendum sit; vti recte iudicat
 M. HILLERVS Onomast. S. p. 888. vbi & obiectionibus, quæ
 contra Hebraicam etymologiam moueri solent, satis facit.
 Addimus nomen Persicum מושחשבה: Arbachschaschiba,
 quod ab Anglis To. VI. Bibl. Polyglott. in Interpr. Nöm. Propr.
 p. 7. perperam exponitur lumen festinationis, seu festinationem
 ponens; quasi esset constructum ex hebr. מוש lux, חשב seu חשב
 festinatio, & חשב ponere; Rectius rationes subducit HILLE-
 RVS in Onom. S. p. 625. cum illud derivat a persicis vocibus:
 מוש magnus, חשב ingens, & חשב ignis, conf. AVG.
 PFEIFFER Criticam S. p. 127. Nec Iudæi hoc stultitiæ no-
 mine pretermittendi sunt, quod sæpissime peregrina nomina
 ad Hebraismum obtorto collo reducant, & in coactæ etymo-
 logiæ equuleum imposita, misere dilacerant; eadem felicitate,
 qua Cl. HARDTIVS communia vocabula hebræa, e.g. מוש
 canere a græco Μουσικόν, מוש ethera a νοιδότατες &c.
 deriuauit. Quid? quod inuentus est quidam GOROPYS:
 BECANVS, qui Nominum propriorum origines ex lingua Cim-
 bbrica aut Batava, felicissime atque facillime, si Diis placet repe-
 tuisse sibi visus est; sed hæc sunt, quæ dici solent a Comico:

Gerre germanæ atque meri λέγου. λέγου.

§. XII.

Ab ipsâ originatione absit grammatica seueritas, vbi
 ipsa S. Scriptura admonet, non posse aliquod nomen ad
 ordinarias etymologiæ regulas applicari. Sunt enim
 quedam voces propriæ, quarum vim & rationem, aut
 plane non, aut non satis plene esse mus intellecturi, nisi
 ipsi Scriptorum Sacri, suppeditatis veris illarum etymo-
 logiis, facem nobis prætulissent.

Omnino, nisi Eva, tum, cum primogenito filio nomen
 Cain imponeret, subiiecisset: מושחשבה Adquisit.

In nominibus ^{vel Latine} ^{græce} ^{expres-}
 sis, scriptis quibuslibet Hebræis di-
 ligenter attendenda: vt ne explicatione
 græca scriptis interpretem intrans,
 verum ducant.

Hinc illud hæcæctis Math. X. 3.
 caue consipias scriptam Hebræicam
 מושחשבה, vbi quod Græce expri-
 mitur Χαρρυδιος e. XV. 22. seu
 מושחשבה Act. VII. 11. seu polig-
 γλωσσον, sine vt Syrus scriptum
 מושחשבה; quia Luc. VI. 15. & Act.
 1. 13. idem cognominatur
 γλωσσον, quod e. Grecum illig
 nominis interpretamentum. Si
 miltur caue; Αιουδ, Γαλα
 πατrem, qui Hebraice scribitur
 מושחשבה, confundas cum propheta
 ex XII. minoribus מושחשבה: quod
 fecerunt perperam aliqui, re-
 futati a Ven. S. lo. Henr. Michæ
 elis Præfat. in Testam. E. III.

Nomina Casæ vero arrauit
 propriam: actor Athlipsis in
 terdum are- gulis Gram-
 maticis recessu Organo, quod vocal,
 dunt. dum de h. Maria
 virgine loquens, ad nascam
 vique referit illud suum
 מושחשבה: מושחשבה. P. M. 1. 02
 2. 200; vbi referit lob. 4.
 20. coltus Lex. Ath. col. 68.

Porro mons מושחשבה et מושחשבה a Vulgato interprete Latino uterq. effectur Sion: unde
 Dominicus Aacer in Separantibus S. Scripturae Contradiotionibus, eius, præter
 Hierolexico Subiectis, ad Deut. IV. 48. recte monuit, montem illum ^{Sion} cuius
 illic fit mentio, scribi per Seim (immo potius per Sin) ad differentiam alle-
 rius Sion, huc quæ est arx Dauid, qua scribitur per S. Iude. cf. Relandii
 Palæst. lib. 1. c. 40. p. 326.

In etymologica ratione illorum
 propriorum Nomina indagata,
 qua Scriptores sacri explicare
 ipsi non valuerunt, analogia simi-
 lium Nomina iuvare poterunt.
 וְדָבָר גֵּנִי Gen. 30, 21. coll.
 v. 6. דָּבָר אֲלֵרִי וְגַם עַל כֵּן
 וְדָבָר גֵּנִי Gen. 38, 5. coll. 1 Sam. 1, 17, 20.

vocantur ἱερατικὰ nomina
 ἱερατικὰ ὑπερθεωρολογητικά.

si, seu habeo virum Dominum, Gen. IV, 1. censuram non mere-
 rentur Eucherius, Hieronymus aliique, qui id lamentationem
 ex themate קָן lamentari sunt interpretati, cum tamen plane
 contrarius in puerpera affectus exstiterit. Licet igitur
 dubium non esse possit, hanc vocem non lamentationem, sed
 acquisitionem, seu acquisitum, græce Κτήσιον seu ἐπικτησιον signa-
 re, tamen (quod miramur) doctissimus quoque I. A. C. GVS-
 SETIVS Comm. L. H. p. 740. priorem illam interpretationem
 posteriori prætulit; sola (vt videretur) nominis forma indu-
 ctus, quam ad thema קָנָה referri posse desperavit. Ne-
 minem vero, nisi plane ἀνεργεσιον fugit, sæpius inter verba La-
 med He, & Ajin Vau, fidam esse societatem, & amicissimam
 conspirationem; vt inter רָמָה & רוּם, בָּוָה & בָּוָה: quomo-
 do etiam קָץ estas, quod eiusdem cum קָן forma est, rectius
 a קָצָה abscidit, quam a קָוָן radio affectus est, deriuabitur.
 Quis porro citra maximæ temeritatis suspicionem ausurus fu-
 isset, nomen אַבְרָהָם Abraham explicare אֲבִי הַמְּרִים
 pater multitudinis gentium, nisi ipse filius Dei, cui est
 לשון למרים Inguia doctorum, id ita exposuisset, Gen. XVII, 5. denique
 יַעֲבֵץ Tabbez, cuius mentio fit 1 Par. IV, 9. dolorificum monstra-
 re, vix cum certitudine vel oculatissimus auguraturus fuisset,
 si careremus explicacione, quam mater subiecit: *quoniam peperit
 illum cum dolore.* Est igitur eadem cognatio inter עָבָץ &
 עָצָב quæ inter גָּזַר & גָּזַר amputavit, קָצַר
 & קָרָץ secuit. Quod vero adhuc superiunt nomina sacra,
 quorum vera etymologia occulta hæret? Quam ob rem re-
 cte notat Aben Ezra ad nomen פְּטִיאֵל Ex. VI, 25. לֹא
 יָדָעוּ מִעַן פְּטִיאֵל כִּי אֵשֶׁר לֹא יָדָעוּ מִעַן לְמִישָׁאֵל וְכֹל
 שְׁמוֹ הַנּוֹכְרִי כִּי אֵשֶׁר לֹא יָדָעוּ מִעַן מִשֶּׁה לֹא הָיָה יָדָעַתְּ
 קָן Non novimus quid significet Ptiel, quem admodum
 etiam ignoramus sensum nominis Misael & omnium nominum
 memoratorum, vt & Abaronis; & nisi prodita essent quæ de Mose
 acta sunt, ignoraremus cur ita appellatus sit? Vnde conficitur, in
 ex-

explicandis nominibus propriis, ac difficilioribus inprimis ubi Spiritum S. ipsum ducem non habemus, debere nos modestos esse, nec nimium dogmaticos. e. g. circa etymologiam פרוה ארץ

Quod vero dissimulandum non est, quorundam nominum propriorum explicaciones, quas S. Scriptores subministrant, rem potius & sensum, quam verba & literas spectant; ideoque non grammaticæ sunt, sed herme- neuticæ.

L. g. *Noach, quietem, & metonymice auctorem vel causam quietis designat, qui mœstorum & laborantium animum faciat acquiescere, a נחא quietescere; at Pater, vim nominis declaraturus; Hic, inquit, ינחמנו consolabitur nos, Gen. V, 29. Quibus verbis non hoc innuere voluit, vocem נחא a נחא esse deriuandam, sed talen fore filium נחמן ארץ, cuius blando solamine, anxii ac perturbati ob maledictionem animi, requiescerent ac refocillarentur, vid. laudatam ven. Præfisis Dif- fert. §. XVI. Sic quando Moses filio a Tisippora in lucem edito, nomen ponit גרשם Gerschem, sub ratione, גר הייתי exul sui in terra peregrina Ex. II, 22. non sequitur, vocabulum esse constatam ex גר peregrinus & שם ibi: Hoc enim pacto non גרשם, sed גרשם scribendum fuisset; & tamen ne sic quidem commodum fuisset nomen, quia, cum ipsa exilii terra id filio indidit, non dicere potuisset, peregrinus ibi fui, sed hic, tamquam in loco presente. Potius igitur a גר expulsi repetendum est, & cum Mem. adformatiuo expul- sionem & exilium signat: vnde etiam cum Num, loco Mem, scrip- tum apparet, coll. Gen. XLVII, II. cum Num. XXVI, 57 Ac- cedat nomen שמואל Samuel, ab Hanna matre filio impo- situm, subiuncta ratione, כי ביהוה שאלתי quia a domino pe- tii illum, 1 Sam. I, 20. Propterea vero, non illud coaliuit ex גר, מר, שאל, petitus coram Deo, vt M. HILLERVS Onom. S. p. 418. difficillime explicat, sed idem est ac שמואל qui est a Deo.*

אל והקט שטעם לכל השמות אמ לא נרתב

Hinc # 17a Comm. ad Gen. X, 8. de nomine חמור: Ne quaras rationem etymologiam omnium promiscue nominum propriorum, (1 scribita non sit in sacris libris)

Gen. 22, 2. המורה ב. ג. ה. ארץ ארץ
שמעם הורא קולו קולו קולו קולו
Quorundam explicaciones in Sacra Scriptura sunt magis reales quam verbales.
עבותת הקטרת שיש בו מר
lon. 3) גרד ושאר כשפים
רש"ם. ארץ האמורי

T quo modo LXX תרגמו ex
הפסוק ל. e. c. 19, 3.

Deo, scil. **ἄνω** petitus. Quæ consuetudo Nomina propria non quoad verba, sed sensum explicandi, perquam familiaris est etiam auctoribus exoticis. Ita *Suetonius* in *Caligula*, huius appellationis originem indicaturus: *Cognomen Caligule castrensis ioco traxit, quia manipulari habitu inter milites educabatur.* Eodem modo *Aenobarborum* gentis natales refert, in *Nerone* subnitium. Et *Homerus* *Odyll.* *Σ. v. 6. 7.* de *Iro* pau-
pere decantato, cui *Arnæo* ante nomen fuerat:

Ἴρον δὲ νεοὶ κίλησθον ἕπαυρες
 οὐθεν ἀπαγγέλλουσιν κινῶν ὅτι κεν τις ἀνώγει

Irum vero iuvenes vocabant omnes,

Quoniam nuntia deserebat profectus quando aliquis inebat. cum tamen non ab ἀπαγγέλλειν sed ἴγειν appellatio illi hæferit.

§. XIV.

Quædam
 pro diuersis
 respectibus
 diuersimode
 deriuantur.

Sunt quædam Nomina propria, quæ pro diuersis respectibus, diuersas patiuntur originationes, siue ex toto, siue ex parte, ita tamen, vt utræque amice inter se conueniant, & ab imponentibus sensu secundo atque cumulatio, coniunctæ & copulatæ esse videantur.

Eadem Nomina 1) ex diuersis etymologiis immoesta, 2) ex diuersis occasionibus caussis, et 3) diuersis temporibus renouata.

E.g. כַּר שֵׁבֶע Beersebe, recte exponitur quidem puteus iuramenti; כִּי שָׁם נִשְׁבַּענוּ אֱבְרָהָם ambo illi, *Abimelech* & *Abraham*, *Gen. XXI, 31.* Nec verò vim vocabulo feceris, si id veritas, puteus septem, scil. ouium, quod *Abraham*, inter cetera dona, etiam septem oues, seorsim collocatas, regi obtulit, & huic, causam fesciscitanti, respondit: *septem oues accipies e manu mea, propterea, vt si mihi documento, quod foderim hunc puteum, v. 28. 29. 30.* Veteres enim, vt iurisiurandi maior esset solemnitas & sanctior religio, certa quædam symbola ad hunc actum asserre, eaque septena adhibere nonnumquam solebant, & a septenis his symbolis, ipse actus iurandi vocatur כִּשְׁבַע, q. d. septenis obligari symbolis: quemadmodum contra, *Pythagoræos*, per quaternionem, quem

Unde idem Fons ab *Isacco* illi non nominatus כִּשְׁבַע, nunc, tali nomine, quod *Septenarium* ualeat, e. *xxxvi, 33.* וְיִשְׁכָּן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, *Gen. xxix, 32.*

Sic et *proverbijs* illius אֵת שְׁבַע בְּכִנְיָו, diuerso tempore diuersa origo explicat, 1) cum id primum orium, 2) cum id renouatum est. *San. X, 12. c. XIX, 24.*

quem numerum ad integritatem animæ spectare crediderunt, iurauisse refert ALEXANDER AB ALEXANDRO G.D.L.V. c. 20. Symbolorum autem septenorum non obscura apud profanos extant vestigia; vt quum HERODOTVS in Thalia l. VIII. Arabum foedera describens, septem lapides sanguine tintos allegat; & HOMERVS Iliad. T.v. 243. Agamemnonem Achilli iusiurandum præstantem inducens, memorat septem tripodas dono illi mississe. Sed ad sacra, quæ nos præcipue iam spectamus, reuertendum est. Rachel, filium nuncupans יוסף Iosephum, Gen. XXX, 24. duplicem videtur etymologiam in animo habuisse; alteram ab אספה אספה abstulit, & hinc v. 23. אספה את יוסף אספה abstulit, inquit, Deus opprobrium meum; alteram a ספה ספה addidit, & propterea optat v. 24. יוסף יהוה לי בן אספה יוסף addat mihi Deus filium alterum: quas deriuationes contrarias ingeniosa muliercula, admirabili quodam acumine & vinculo suauissimo connexuit. *Et nomen cognominatus est a rubedine pulmenti lentium, in quo d. nimio adhibetur, coll. Gen. XXV, 25. ארבעה ארבעה ארבעה, 2) a rubedine pulmenti lentium, in quo d. nimio adhibetur, coll. Gen. XXV, 25.*

SECTIO II.

DE

SUBIECTORVM AGNOMINIBVS, POLYONYMIA, HOMONYMIA, ET NOMINVM METAPLASMIS.

§. XV.

Postquam Nominum propriorum variam rationem & conuersionem, prærogatiuam quam in uersionibus S. Textus obtinent, & denique etymologiam perspeximus; ad diuisionem eorum progredimur, quam duobus absoluimus vocabulis. Sunt enim aut שמות NOMINA, aut כנויים AGNOMINA, eaque & locis & personis communia.

D

4. 14. ~~Ita~~ et multo magis tempore Mosi Deut. 34. 1. renouatum in. noua de ead. Tur. 18. 29. Item יצחק Rey. 16. 24. coll. 2 Rey. 23. 18. Item Marc. 3. 16. ἐπιτιμασε τὸν Σατανᾶ οὗ τοῦ ἑσθλῆ. & cognomen hoc fæste in triplicatis vicibus obtinuit.

LO.

Fuit tempore Abrahami Gen. 18. 29. noua de ead. Tur. 18. 29.

Diuerso tempore idem eodem loco vel persone Nomen impostum, vt Beer-sabe ab Abrahamo Gen. XXII, 31. 33. et Isaac c. XXVI, 33. Unde c. XXVI, 18. de sanctibus ab Isaac repositis, ויקרא להן שמות אשר קרא להן אביהן. Iacobus Israelis nomen obtulit tum, cum ex Mesopotamia in Canaanem reuertatur, in itinere haerebat, Gen. XXXII, 29. iterum quæ in Canaanem iam est reuersus c. XXXV, 10. a rubedine corporis, et pro-

CO. Sic Bethel vocata ab Isaac, cum ex Palæstina in Mesopotamiam tenderet, Gen. XXVIII, 19. iternumque quam inde in Palæstina Nominaum est reuersus c. XXXV, diuisio. is. Toem potuit ac- sisse, et procul dubio ac sisse oppidu Dan, cui cognomen MINA nominis iam

LOCIS præter nomina consueta, etiam agnomina quædam hæserunt, plerumque quidem a domino & possessore, vt Chesbon vocatur *vrbs Sichonis* Num. XXI, 27. 28. Assyria, *terra Nimrod's* Mich. V, 5. Aegyptus, *terra Cham's* Pl. CV, 23. 27. Arx Zionis, *vrbs David's* 2 Sam. V, 7. Nonnunquam tamen ab illustri quadam persona, quæ ibi habuit aut elegit patriam: e. g. Bethlehemum cognominatur *vrbs David's* Luc. II, 4. quod scilicet in ea natus & educatus esset; Charan, *vrbs Nachor's* Gen. XXIV, 10. coll. c. XI, 31. Capernaum, *vrbs Christi* Mat. IX, 1. coll. c. IV, 13. Nec non ab aliis nobilibus circumstantiis. quomodo Iericho, ab vberimo palmarum prouentu, audit *vrbs palmarum* Deut. XXXIV, 3. Hierosolyma a templo, quod continebat, *vrbs sancta* Dan. IX, 24. Matth. XXVII, 53. Frequentiores *επιωνυμίες* in PERSONIS inueniuntur, qua voce generali h. l. quidem cognomina & agnomina intelligimus. Non enim licet Nomina sacra ad Romanorum appellaciones in omnibus accomodare. Sed de cognominibus iam sumus acturi.

§. XVI.

Plurima sunt, quæ cognominibus personis adificiendis locum fecerunt & occasionem, ex quibus præcipua & illustriora, quantum fieri potest, breuibus recensebimus.

LIBERI COGNOMINANTVR A PATRIBVS, quod ita est frequens, vt exempla non desiderentur; A MATRIBVS vero rarius, vt cum vxor Esau's Oholibama vocatur *filia Ana's*, non viri, sed mulieris, vt pote quæ nata erat *Tisbeonis* Gen. XXXVI, 2. Vxor Hadaris Mehetabel cognominatur, *filia*, non *Matredi's*, sed *Matrede's*, vt pote *filie Mezahab's*, ibid. v. 39. Sic Ioab, Asael, Abitai, vocantur *filijs Iseruie's*, sororis David's, 2 Sam. II, 18. coll. 1 Par. II, 16. Interdum AB AVIS: vt Zacharias Propheta cognominatur *filius Iddon's* Efr. V, 1. qui tamen Patre Barachia, Iddon's filio, erat natus Zachar. I, 1. *Frater sororesque* nonnunquam a *fratribus illustrioribus*, vt Andreas, cui plerumque a Simone solet addi cognomen, e. c. Io. VI, 8. Rebecca,

נחל vocatur נחל עיר Gen. XXIV, 10.

Sic torrent *Kidon* vocatur נחל קידון
Amos. 6, 1. Arnon נחל ארנון
Iam. 24, 8. Nilus נחל מצרים
Num. 34, 5.

Cognomina
vnde tracta
sunt.

Ob videres prægnantes aliquan-
do PATRES a filijs deno-
minantur, vt Chamus נחש
Gen. IX, 18. Chamorus
נחש c. XXXIV, 2. 19.

Erat heic quæ dixerunt de
Nominibus Proprijs Symbo.

licis, integram propositionem
inuoluentibus; qualia sunt

Gen. 33, 20. יאל אלהי ישראל
Gen. 22, 14. יהוה ירא אה
Gen. 17, 15. יהוה נסי
Esa. 8, 3. ליהוה
Gen. 23, 6. וקדש
Gen. 35, 7. יאל בית אל
Gen. 48, 35. יהוה שפה

POLYONYM, HOMONYM, ET NOMIN. METAPLASMIS. 27

ca, quæ soror Labani Gen. XXV, 20. & Elifhaba, quæ soror
Nabassonis Ex. VI, 23, cognominatur.

Porro POSTERIA CONDITORIBVS FAMILIARVM. Hinc filii Israelis,
Leuina, Amalecine, Edomina, cetera: & hacratione cum Iosephus,
sponsus Mariæ, Mat. I. 20, tum ipse Seruator (quanquam hic per
eminentiam) appellatur filius Davidis, Matth. XII, 23. c. XXII, 4.

ADOPTATI AB ADOPTANTIBVS. Quemadmodum
adoptiuus in adoptatoris gentem & hæreditatem, sic etiam in
eiusdem nomen transit; arrogatione ipsius naturæ veritatem
imitante. Illustris est adoptatio Manassis & Ephraimi, in for-
tem felicissimam Patriarcharum Iacobidarum, Gen. XLVIII, 5.
6. vbi Iacobus morti vicinus, Iosepho, Duo filii tui, inquit, qui
tibi in Aegypto nati sunt, priusquam veni ad te in Aegyptum, mei
erunt; sicut Ruben & Simeon erunt mei: soboles vero tuæ, quos
genueris post illos, tui erunt; de nomine fratrum suorum vocabun-
tur in hereditate eorum. Hinc PLINIUS Ep. L. VIII, 18. in
nomen assumere dixit, pro adoptare. Verum etiam Moses h.
I. commemorandus nobis est, qui, cum adoptatus esset a prin-
cipe femina, filia Pharaonis Exod. II, 10. aspernatus est ex-
cellissimo animo, vocari filius nate Pharaonis Hebr. XI, 24. Hoc
sensu Iudæi, quorum erat uocatio Rom. IX, 4. vocantur filii
Dei Deut. XIV, 1. conf. c. XXVIII, 10. Et in N. T. Christia-
ni, qui adoptionem acceperunt Gal. IV, 5, 6.

FILII PRIMOGENITI, EX LEVIRATV SVSCEPTI, A
DEFVNCTIS NATVRALIVM PATRVM SVORVM FRATRI-
BVS, in quorum hereditatem ac bona succedebant, adpellabantur.
Hinc Onan profligatissimus homo, iussus a patre suo Iuda,
ducta leuira, defuncto fratri sobolem procreare Gen. XXXVIII,
8. cum nouisset, non suam fore sobolem istam, nefando scelere,
femen in coitu cum leuira malitiose profudit v. 9. & Deut.
XXV, 6. expressa lege diuina cautum est, vt primogenitus,
quem leuira fratri defuncti mariti pepererit, siet super nomine fra-
tris defuncti, hoc est, filius eius adpelleretur; vt ne deleatur no-
men eius ex Israele. Quæ obseruatio utilis est ad tollendam dif-
ficul-

ficultatem illam, quando *Zorobabel*, qui Hagg. I, 1. *Schealthieli*, idem contra I Par. III, 17-19. *Schealthielis* fratri *Pedaia* filius attribuitur. Nempe *Pedaia* *Zorobabelis* pater naturalis, *Schealthiel* vero legalis tantummodo seu ciuilis pater existit. Quomodo & IAC. GVSSETIUS in Confut. libri *Chizzak E-muna* P. II. c. I. difficultatem illam, quæ ex varietate genealogiæ Christi, apud Matthæum & Lucam exurgit, pariter ex leuiratus legibus resoluit; ita vt *Iosephus pater Seruatoris nostri*, natura quidem fuerit filius *Iacobi*, & *Salomonis ramo*; sed interim quoque filius *Heiui*, & *Nathanis ramo*, nempe vi *Legis*, quæ eius semen esse censetur ac reputatur. Cuius rei vberiorum declarationem vide apud laudatum auctorem.

VXORES A MARITIS, vt apud Romanos *Caia* a *Caio* denominabatur. Hinc apud *Esaiam* c. IV, 1. septem mulieres, vnum complexæ virum, misere clamant: *Panem nostrum comedemus, & vestibus nostris induemur, tantum vocetur nomen auum super nos.*

MVLTIA PATRIA COGNOMINANTVR: ex quibus iam *Magdalenam* & *Iscariotem* producemus, quæ cognomina peruerse solent explicari. Prius enim felici quodam suo fato, in nominis dignitatem ex ignorantia est euectum, cum nihil significet aliud, quam feminam ex *Magdala* oriundam, vt *Gadarenus* est homo regionis *Gadara*; qua nota, *Maria illa*, ex qua *Seruator* septem eiecit *dæmonas*, a ceteris *Mariis* distinguitur, conf. *Luc.* VIII, 2. *Posterus* *Iudæ* proditori proprium est, quod scelus, licet vix dignum sit, in cuius agnomen inquiratur, genuina tamen eius originatio est indicanda. *B. LVTHERVS*, qui id reddere solet, *Judas Ischathioth*, pro cognomine quidem, sed non gentili habuisse videntur. Plane vero *FRANCIVNIUS* audiendus non est, qui a סרר clausit illud deriuat; vultque dici ab eo, quod *marisupium clausit*, aut, per inauditam prolepsin, quod *fauces sibi occlusit*. Sed sine dubio a patria proditor nomen habet: nec tamen ab vrbe *Kerioth*, vt sit קרית קרית vir *Keriothensis*, quod placet plurimis.

mis: (Sic enim non per τ , sed per θ scriptum esse oporteret, pro more Græcorum, qui *Thau* Hebraicum per suum Theta exprimere solent: & mira præterea esset translatio, ex duabus vocibus, quarum altera communis est, facere vnam propriam) sed potius ab obscuro Galilææ vico aut pago *Ischar*; vnde יִשְׁכָּרְיָוִת signat *Ischariensem*, vt יְרֵמְיָוִת , הֶרַקְלֵיָוִת , *Epivotam*, *Heractiensem*.

A MAGISTRIS ET DOCTORIBVS DISCIPVLI cognomina sibi esse voluerunt, vnde apud Senecam *nomen ferre alicuius*, est inter sectatores cuiusdam esse. Sic *Sadducei*, nobiles inter Iudæos hæretici, a *Sadoco*, quem sequebantur, ἐπὶ αὐτῶν traxerunt. Discipuli enim magistrorum ex imitatione censentur filii, & sic recte *patrum* eos venerantur nomine, vt Elisa Eliam ad sidera tendentem 2 Reg. II, 12, Et ib. v. 15. *Prophetarum dicuntur filii*, qui scholas eorum frequentabant. conf. 1 Tim. I, 2. vbi & Paulus Timotheum γνήσιον τέκνον , seu *genuinum* vocat *filium*. Inuidiose vero G. PASOR in Lex. N. T. ad vocem βασίλειον , horrendum Idololatrarum nomen in eos detonat, *qui ab ecclesie Doctoribus, quantumus excellentissimis se denominant*. Nam, vt recte prædicat *Iustinus Martyr* Ap. II. *Ex nomine ipso certe neque laus cuiquam, neque pœna recte debetur, nisi quid vel per virtutem, vel per prauitatem factum ab eo probari possit.*

MILITES AB IMPERATORIBVS clarissimis cognominari confueverunt. Hinc legas memoratos viros Dauidis, Ioabi, Abneri: quos, vbi hebræa phrasis latine vertenda sit, recte vocaueris, Dauidianos, Ioabianos, Abnerianos; ut *Cæsariani*, *Pompeiani*, cetera. Quam ob causam apud Romanos, quæ lecti erant ad militiam, *in nomen Imperatoris iurabant*, vt testantur historiæ Romanæ scriptores. Nomen Christianorum sanctissimum, ad hæc duo, quæ iam attulimus, momenta commodissime referemus. Cognominantur enim a Christo, quatenus excellit, & MAGISTER a cælo delatus, & IMPERATOR felicissimus. *Vnus est*, inquit ipse, *magister vesper, Christus* Matth. XXIII, 9, & $\text{מִי כְמוֹתָיו מוֹרֵה}$, *quis est doctor sicut ille?* Job. XXXV, 22.

D 3

Idem

Idem claret *Dux exercitus Iehouae* Ios. V, 14. & *princeps vite* Act. III, 15. in cuius nomen homines, sanctissimo baptisimo sacramento se obstringunt, sub quo militant, praemia & donaria referunt, victores euadunt, & tandem triumphant. Quam ob rem GREGORIUS NYSSENSUS de Perfect. Christ. tantum cognomen merito vocat, *κοινωνίαν τῆς μεγίστης καὶ θεϊοτάτης καὶ πρώτης τῶν ἁποστόλων*, communicationem maximi, diuinissimi, & excellentissimi nominis; quod vt ipsa vita exprimamus, quam elaborandum sit, egregie ibidem differit.

Denique EX ALIIS NOTIS ILLUSTRIBVS, cognomina hominibus haerunt. e.g. Simon cognominatus *Cananites*, h.e. *ζηλωτής*, coll. Math. X, 4. Luc. VI, 15. a pio, quo pectus eius ardebat, feruore; Ioannes, auctor Apocalypseos, *θεόλογος*, quod praeter ceteris Apostolis, solidissime existentiam & naturam τῆς λόγῳ demonstrasset, quo cognomento, eandem ob causam, inter Patres *Gregorius Nazianzenus* fuit honestatus. Ioannes & Iacobus ab ipso Seruatore cognominantur *βοανηργές* Marc. III, 17. h.e. *בני הרגב* *fili tonitruu*, *fulmina*, vt exponit B. HILLERVS: siue quod in militia Domini, instar fulminis hostes percellerent, quo sensu Scipiones a Marone *duo fulmina belli* vocantur; siue quod vox eorum tanta futura esset efficacis, vt velut fulmen in cordibus esse videretur. conf. Pl. XXIX, 3. Sic profani Oratoribus potentissimis *fulmen orationis* tribuunt; Cic. fam. IX, 21. & *Aristophan. in Acharnens.* de Pericle

ἠστράπτ' ἐξέοντα ζυνέκονα τὴν Ἑλλάδα
Fulgurabat, tonabat, commouebat Graeciam

Hæc de ipsis cognominibus sufficiant. Pauca de eorum vsu sunt adicienda. Qui hic est praecipue, vt homines, qui idem ferunt nomen, his signis diacriticis a se inuicem dignoscantur. (licet in illis, quæ a Deo ipso, & ab Seruatore nostro optimo sunt imposta, lubentes mysterium admittamus, vt in *Boanerges*, quod iam adduximus, & *Petro* imprimis). Sic e.c. *Iacobus* cognomento *Zebedei filius*, distinguitur a *Iacobo Alphaei* Matth. IV, 21. Marc. III, 18, qui etiam *minor* & *frater Christi* audit c. XV, 40. Gal. I, 19. 31-

30 λόγος

19. *Simon, Ione filius* Io. XXI, 15. vocatur, opposite ad *Zeloten* Luc. VI, 15. & alium quendam eodem nomine, infelicem proditoris genitorem Io. XII, 4. *Iudas, Iacobi frater*, Iudæ v. i. qui *Lebens* & *Thaddeus* cognominatur, sollicitè a Spiritu sancto se iungitur, a *Iuda Iscariotha*, quum *uax' agow* describitur, & σ ι κ α ρ ι ω τ η ς Ioann. XIV, 22. Sic *Maria Magdalena* tum a Θ σ τ $\omicron$ κ ω , tum a *sorore Marthe* Io. XI, 5. *Cleopæ uxore* c. XIX, 25. quæ & *Iacobi minoris mater* Luc. XXIV, 10. & *Ioannis Marci matre* Act. XII, 12. discernitur. Quam consuetudinem, cognomina addendi hominibus, etiam profani bonæ notæ scriptores, & in his præcipue LAERTIUS in *Vit. Philos.* obferuat. Hinc senex apud *Plaut. in Trim.* IV. v. 74.

At enim multi Lesbionici sunt hic, nisi nomen patris

Dices, non monstrare possum illos homines, quos tu quæris.

Denique, non raro in sacris cognomina nuda sine nominibus occurrunt: quod fieri solet, aut per compendium, ut *filia Schuæ* Gen. XXXVIII, 12. *filius Chur* I Reg. IV, 8. 11. 12. *Thaddeus* Marc. III, 18. aut per contentum, quod infra trademus explicatius.

§. XVII.

Quemadmodum plura cognomina personis in sacra ^{Subiectionum} scriptura assignari iam vidimus; sic porro prætermittendum non est, iisdem nonnunquam plura fuisse ^{polyonymia} Nomina. Quæ probe tenenda sunt, ne audacior critica, in Genealogiis inprimis, sanctissima monumenta corruptionis temere infimulet.

Negari nequit, PERSONAS varias in S. literis memorari πολυωνύμους , & propterea R. D. KIMCHI ad I Par. VI, 44. hanc vocat הסמך consuetudinem scriptorum diuinorum, ut modo hoc, modo altero eas vocent nomine. Sic e.g. Esauo etiam Edomo nomen fuit Gen. XXXVI. 1. Salomo, Iedidia 2 Sam. XIII, 25. idemque Lemuel Prou. XXXI, 1. & Cubeleth Coh. I, 1. de quibus posterioribus appellationibus. conf. *Not. Vber, Hallens.* l. c. *Simson*,

חזקו Ex. 2, 18. Num. 10, 29.

Inprimis solent personis quorundam diuersa davi nomina, quorum alia communia, alia personalia sunt. אבי חזקיהו Sam. I, 34. 1. qui אכיש 21, 13. 14. מיקל utriq; filiarum Sauli commune, adeo ut Merabe quoq; compellatur, minori h. filiarum adproptiatum, 2 Sam. 6, 23. c. 21, 8.

ex plurimorum Rabbinorum sententia, *Bedan* i Sam. XII, 11. Ita quoque *Efaui* coniuges variis veniunt nominibus. Quae enim Gen. XXVI, 34. *Iuditha*, eadem c. XXXVI, 2. *Obolubama*, & quae in priorilo *Kasmatha*, eadem in posteriori *Ada*; denique quae c. XXVII, 9. *Machalatha*, eadem c. XXXVI, 3. *Basematha* adpellatur. *Chileab*, *Dauidis* ex *Abigai*-le filius, 2 Sam. III, 3. *Daniel* nuncupatur i Par. III, 1. Haec vero, nisi in enodandis Genealogiis, quae per se difficillimam habent tractationem, probe attendantur, in spinas densissimas se ipse induet incautus interpres; sed hoc argumentum, & differtationis nostrae excedit circulos, & alia, quam quidem nobis sunt, ingenii & doctrinae praesidia requirit. Quam ob rem tantum addimus, in *πολυωνυμία*, *LOCA* plurima personarum amulari. E. g. *Hierosolyma* appellata fuit *Iebus* Iud. XIX, 10. II. I Par. XI, 4. 5. ab incolis forsitan prisca ac possessoribus *Iebuseis* Ios. XVIII, 28. Vnde, si qua locorum propria nomina vel aequiuoca, vel scriptorum sacrorum aëo minus nota fuerunt, ea vel discriminis causa, vel generatim perspicuitatis ergo, per synonyma declarantur: vt cum Iudaica illa *Bethlehem* etiam *Ephrata* vocatur Mich. V, 1. ne confundatur cum altera, in forte *Zabulonis* sita Ios. XIX, 15. & cum post memoratam *Mamre*, eiusque prisca synonymum *Kiriath-Haarbab*, recentius quoque & Mosaico aëo vitatius *Hebron* Gen. XXXV, 27. adicitur, post *Constantinopolis* & *Noua Roma* vocatum est, hodie *Stambol*, quod ex illo contractum, appellatur. Nomina enim vrbiū & regionum, mirum in modum, pro euentuum illustrium varietate, Reipublicae conuersione, & incolarum permutatione, variant & immutantur. vide exemplum Num. XXXII. 42.

§. XVIII.

Intexim interpretes alicubi sine
raone sufficiente subiectorum *πολυωνυμίας* subiectorum caute obseruandam, excipiat notabilis eorum *ὀμωνυμία*. Sunt enim propria nomina multa aequiuoca, quae diuersis rebus, sexibus, & personis, communi iure conueniunt. Et. *Rohanduerhulsson* At in *κατάλογον* p. 91. *Theol.*
 4. לפי דעות i. q. בקק coll. דקק et רלבג 2. *Dam.* 21. 19. ארנב וערי
 coll. *Ion.* et *Hulg.* 3. *Reg.* 15. 25. שישק וישק et alios ab eo citatos ad l. c. *idem*
 qui בפניו נכה *peffime.* 36. 17. אלהינו הם שפיו. *idem* qui tempore *Shofit* פניחס
Ibid. רלבג coll. דקק et שולפ *vel* שברה et יסקה Gen. 11. 29. coll. *סוחר* et שפורה
 cum *breveda* et *Miriamna* *Ex.* 1. 15. coll. *Ion.* et *Hieros.* *Puteel* i. q. *Isphro* *Ex.* 6. 25.
 8) אפרתא ופריה *coll.* ארשית *Ex.* 24. 14. 9) *Boas* et *Israhel* coll. *Prat.* *Uet. Romol.*

Poem in filio *Dauidis* *עפרות*
 2 Sam. 5. 15. qui *עפרות* *Par.* 3. 6.
Thaddas *Mar.* 3. 18. i. q. *Lebbas*
 et *Iudas* *Matth.* 10. 3. *Luc.* 6. 16.
Item Lewis f. *Mariai* *Mar.* 2. 14.
Lic. 8. 27. qui *Matth.* 9. 9.
Chobab i. q. *Isphro* *Num.* 10. 29.
Nathanael i. q. *Isphro* *Matth.* 10. 4.
 ויהי *עפרות* *Iud.* 4. 6.
 qua et *עפרות* *Par.* 6. 6.
 et *distinguantur* ab *Isphro*.
 si *Par.* 6. 57. et *Iudaica*
Ios. 15. 23. *עפרות* *Ex.* 47. 19.
 e. 48. 28. alia longe quam
 (*Reg.* 9. 18. *עפרות* *Num.* 10. 29.)
 ויהי *עפרות*

10) *Phyl. 2. 25. et *etragod* (61. 17. 11) Lucas (61. 14. d. 1)*
Tim. 4. 11. et Lucius Rom. 16. 21. 12) Michiel et Venal Prou. 30. 1.
*coll. Miller. p. 26. 860. 13) Iexovias Math. 1. 11. et 11. 1. 14) *Wny* 1. 1. 15) *coll. Miller. p. 532. 14) *Wny* 1. 1.*
 POLYONYM. HOMONYM. ET NOMINA METAPHORICA. 33
 Ad ea, quae s. praeced. de uanis *Simionibus, Maris, Iulius*
 que attigimus, hic locus iam postulat, vt plura addamus. Sic
 e. g. Caius & filio, & urbi a se condita, idem *Chanoch* fecit
 nomen, Gen. IV. 12. quo etiam insignitus fuit Septimus ab A-
 damo Patriarcha, beata *avaylysa* illustris c. V. 18. Ana mulie-
 bre nomen est focrus Esau Gen. XXXVI. 2. (vbi minus re-
 ce, B. LVTH. des Ana) idem vero & virile, tum fratris Tfi-
 beonis, v. 20. tum filii eiusdem, v. 24. *Oholibama* item, quod
 sequioris sexus vocabulum est v. 2. tribuitur viro principi Idu-
 maeorum v. 41. *Thinna* femininum est v. 12. & 22. masculinum
 vero v. 40. Graecis etiam plurima propria esse vocabula,
 trique sexui communia, ostendit IAC. GRONOV. Thef. A.
 G. III. cc. ad tabulam Pythodoris. In sacris vero monumentis
 notamus, Ebraeos nonnunquam patris, frequentiusque maio-
 rum illustrium nomina, filiis imposuisse, vt felicem eorum
 memoriam renouarent: & hinc est, quod eadem nomina,
 in iisdem familiis, saepius frequentata. Necessarii Elisabetae
 filium circumcisum vocabant *ex nomine patris Zachariam*;
 quod LIGHTFOOTVS in *Horis Hebr.* ad h. l. dicit rarum esse
 exemplum, cui vix par in S. S. inuenias; reclamante autem
 puerpera, & Ioannis nomen substituente, illi mirati, *Nemo*,
 inquit, in familia Tua est, qui isto vocetur nomine, Luc. I. 59. 61.
 Sic in gente Kahathitarum quatuor commemorantur *Elkane*
 Par VI. 8. 10. 11. 12. in Aharonis vero stirpe tres *Azarie* c. V.
 35. 36. 39. *Amarie* duo, totidemque *Achirubi* v. 34. 37. ac denique
 duo *Tfadociv*. 34. 38. Cuius rei exempla multo plura possent ad-
 duci, si excutere omnes genealogias & vacaret, & necesse esset.
 Potius breuius videamus quam crassis erroribus Homonymo-
 rum confusio fenestram patefecerit. Primum turpitudinis
 causa nominamus *MVHAMMEDEM*, cuius confusum ingeni-
 um vt miscuit omnia, sic fecidissimam parachronismam *Mariam*,
 Abaronis sororem, eandem cum Matre Christi fecit, in *Corano*, c.
 IX. 16. Sic et *SALOM. ISACIDES* atque *ABARBANEL*, &
 caecitate & malitia abrepti, vt Idumaeorum familiae incestorum
 matrimoniorum infamiam inurerent, *Thinnam* pellicem Eli-
 phasi pellicae filius v. 8. T*

Tunc duo Sauli filie *Michala* v. 8.
 quarum altera etiam *Mera* dicta.
 Quo *Elisabetae* duos *Elisabetae* ex
Elisabetae 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. duo
Elisabetae & Sam. 21. 19. quorum
 alter alias *Lachmi* dicta, alij
Thinnam, alij *Thinnam* Syriae,
 2. Reg. 5. 12. duo *Nachori*, anas
 et *Thinnam* *Abrahami* Gen. 11. 22. 27.
 Duo tresque *Lachmi*, coll. not. ad
 2. Reg. 8. 22. vbi *Thinnam* dubito. Duo
Calebi 1. 1. 2. 18. 19. 50. 2.
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Exempla errorum sunt 1) *Phyl.*, coll. not. ad 1. Sam. 29. 1. 2) *Phyl.* coll. not. ad Millerum in
Onon. sub Elhan p. 805. et nosteris *Ronostatt* ad p. 88. 1. et 89. 1. 3) *Phyl.* coll. not. 2. Sam. 21.
 4) *Phyl.* 1. 1. 5) *Phyl.* 1. 1. 6) *Phyl.* 1. 1. 7) *Phyl.* 1. 1. 8) *Phyl.* 1. 1. 9) *Phyl.* 1. 1. 10) *Phyl.* 1. 1.

Perperam Homonymia in proprijs nominibus querit 1) Act. 18, 14. *Euanter*, nescio quis zelator, coll. cum *Basileum* illi...
 2) Gal. 2, 11. *Thimotheus* ex LXX discipulis, cum sit Apostolus, coll. cum *Basileum* illi...
 3) Lucas Mœvius Col. 4, 14. et Pauli comes s. Euangelista 2 Tim. 4, 11. 4) *Thimotheus*, una iudæa pater...
 Ieritidis, coll. Liff. de Vati...

SECT. II. DE SVBIECTORVM AGNOMINEVS

6) *Ioannes*, Apoc. 1, 1. 2. 9. c. 22. 8. coll. *Eucl. eccl. l. VIII. c. 1. 16. quo Gal. 2, 9. c. 16. Wolf. 25. 7) חנני? urbs in finibus*
Damaa 2 Reg. 8, 22. alia ab Iudæica Ios. 16, 29. c. 21, 13.
 Sec. *חמיד*, coll. illic nostris nos...

phasi Gen. XXXVI, 12. eandem esse fingunt cum *Thimna* 1 Par. 1, 36. quam filiam Elai faciunt, cum eiusdem sit filius. Quæ pulcre scilicet conciliant, Eliphazum cum *Thimna* Gen. XXXVI, 22. memorata, concubuisse, & dein cum filia, ex stupro orta, confreuisse. Ad eandem inexhaustam mendaciorum penam confugiunt, cum *Anam* fratrem *Tsibeonis*, Sciri filium v. 20. & *Anam*, filium *Tsibeonis*, & focerum Elai, v. 2. 24. in vnum compingunt. Felicitem enim succurit figmentum, vt Deus ex machina, *Tsibeonem* matris incestu se polluisse, & sic *Anam* ex ea genitum, recte & fratrem eius, & filium appellari. Quæ vberius nuper explicata sunt in disert. de Studio Partium ab Interpret. S. Script. remouendo, moderante ven. Præside, ventilata.

§. XIX.

8) *בבל* 1 Par. 2, 18. 179. alig ab illo v. 50.
 חזקיהו 2 Reg. 1, 1. Nominum alius ab *חזקיהו* regum Metaplasm. 10) *רחוב עיר* 1 Par. 1, 48. coll. illi. 11) *שירון* 1 Par. 5, 16. 12) *שירון* coll. *שירון* 1 Par. 13, 5. 13) *קנא*, coll. *קנא*. 14) *לבוש* 1 Par. 1, 112. c. 9, 5. 15) *שירון* Gal. 2, 19. 16) *לבוש* Gal. 2, 19. Wolf. 17) *שירון* pro *שירון*

Non solum persona & res nominum diuersitatem admittunt, vt probauimus §. XVII. sed ipsa etiam Nomina varias subeunt mutationes & inclinationes. In quibus recensendis erimus eo pauciores, quo copiosius sepe laudatus *HILLERVS* hanc tractationem iam præcepit. Cf. *Synopse* In genere de his metaplasmis valent, quæ Cl. *CELLARIVS* Can. 82. ex R. D. *KIMCHI* citat: quorundam nomen leuiter mutatur, ita vt alterum alteri sit vicinum in literis, nec serupulosa in hoc sunt S. scriptores. Seorsum vero hanc varietatem efficit.

1) DEFECTVS literæ vel syllabæ, & quidem a) *Apheresis*, coll. 2 Reg. XVIII, 1. pro *חזקיהו* 2 Reg. XX, 10. b) *Syncope*, coll. 1 Par. I, 7. pro *חזקיהו* 22. pro *חזקיהו* v. 19. c) *Apocope* חזקיהו 2 Reg. XVIII, 1. pro *חזקיהו* v. 9.
 2) REDVNDANTIA, eaque a) *Prosthesis* אכזיב Iud. I, 31. pro *אכזיב* Gen. XXXVIII, 5. b) *Epenhesis* אכזיב pro *אכזיב* 1 Sam. XI V, 50. 51. c) *Paragoge* אכזיב 1 Par. I, 7. pro *אכזיב* Gen. X, 4.

15) *שירון* Ier. 22, 11. et 1 Par. 3, 15. coll. no priorem locum d' *Langis*, forte et *Schm.* 16) *שירון* 19. non alia qm illa a qua *Eliphaz* דודו דודו, coll. *חזקיהו* *Donstatti*. vber. et *Wolf.*
 Onomast. 17) *Schallhiel* et *Zanubabel* Gen. 3, 27. non alij ab illis *Matth.* 1, 12. *Wolf.* *Luca.* 3, 27.

SECTIO III.

DE NOMINVM PROPRIORVM IMPOSITIONE,
TRANSFORMATIONE, ET VSV AVT OMIS-
SIONE, IN SERMONE.

§. XX.

His igitur expeditis, restat, vt de Impositione Nomi-
num quædam disseramus. In hac autem, post De-
um immortalem, supremum & Patrem & Dominum, po-
tissimas patrum partes esse debuisse, & natura, & sacra te-
stantur literæ, licet id iuris matribus sæpissime, cognatis &
necessariis nonnunquam, saluo tamen genitoris arbitrio,
sit vsurpatum

Gentiles iam Iouem suum *Patrem hominam* appellauerunt. Nos plura & sanctiora de Deo O.M. edocui, scimus, ex eo appellari *אֱלֹהֵינוּ נֹרְעָדָו* in cælis atque terris Eph. II, 15. & eundem esse Dominum potentissimum, qui vsferuis, sic etiam feruorum filius, summæ iure nomina imponit. Hoc igitur ius suum, cum clarissimis diuinæ sapientiæ & benignitatis signis exercuit, primo quidem in *Ismaele*, Gen. XVI, 11. post in *Isaaco* e. XVII, 19. sub Noui vero Testamenti auspiciis, in *Ioanne* Luc. I, 13. & tandem, felicissimo humani generis omine, spes Patrum Messias, ante natiuitatem, cœlesti Patre iubente, *Iesu* nomen accepit Matth. I, 21. *Mos* etiam, antequam nasceretur, nomen a Deo esse impositum, splendide mentiuntur Iudæi, inducti loco Ex. XXXIII, 12. Hanc vero, prærogatiuam suam in nomenclatura liberorum, vt summum Numen ipso nature ordine, in patres, vt capita & principes familiarum contulit, sic eandem illis confirmauit perpetua consuetudo. Hinc *Lamech* & *Noachum* nominat Gen. V, 29. & *Iacobus* filium quem *Rachela* in *moribunda* *Ben-oni* vocauerat, faustiori nomine *Beniaminum* proclamat Gen. XXXV, 18. Eandem patriam potestatem reuerit cognati *Elisabethæ*, nutu interrogant *Zachariam*, quod nomen nato vellet esse puero? Luc. I, 62. Attamen coniugalis:

Qui nomina
infantibus
imposue-
runt.

* ad p. 35.

Karn, a *gelo* *Kenitæ*, coll. *Murray* de *Kinæ's* p. 20. 19.

39) *אֲרָא* 1 Par. 2, 55. et coll. *Murray* ib.

517 72 *אֲרָא* coll. *Murray* ib.

p. 52. 19. 40) *חֲתָוֹר* et *דָּוִד*,

berath, item *אֲחִינֹחַל*, *Hiller*.

p. 942. 41) *אֲחִינֹחַל* 2

Reg. 22, 14. eadem que *חֲתָוֹר*,

chab, coll. *אֲחִינֹחַל* *101* 2, 18.

et *Meuschera* N.T. ex *tal*,

mide p. 40. 42) *חֲתָוֹר*

et *Mordochay*, coll. *Meuschera*.

101 (c. p. 41. 43)

Schallum et *אֲחִינֹחַל*, item 44) *יֹחָנָן* et *לֹאחָזָר*, coll. *101* p. 42. 45

Zarobabel et *Nehemias*, *101* p. 43. 45) *נִינְוֵה* et *Babylon*, coll. *Palonis* Lex.

in *Etymis*. nom. propriis. sub *NINEVE*. 47) *Sala* et *Kainan* *Luc. 3, 36.* coll. *101* *Wag*

48) *אֲחִינֹחַל* et *אֲחִינֹחַל*, coll. *Præf. ad Malach. 6. 1.* 49) *אֲחִינֹחַל* et *אֲחִינֹחַל*, coll. *Soldano*

in *bona* defunctorum c. III pag. 8. 50) *אֲחִינֹחַל* et *אֲחִינֹחַל*, coll. *101* 2, 1. *101*.

galis pietas & amor merito hoc requirere videbantur, vt mariti vxores coniunctissimas in societatem juris sui admitterent, eisque, post acutissimos dolores partus exantlatos, in præmium laborum, *ὄνομα* *θεῶν* honorem concederent. Hinc prima puerpera Eua, nato nomen *Caini* imponit Gen. IV, 1. Idem in tota Iacobi familia obseruatur, excepto, quem commemorauimus, *Beniamino*. Et Iuda, postquam in primo ex coniuge filio ius suum exercuisset Gen. XXXVIII, 3, vbi est ויקרא & vocauit ille, reliquorum duorum nominationem vxori permisit; hinc legitur ויקרא & vocauit illa v. 4 5. Nec vero etiam e gentibus ista thoro dignissima exulauit pietas.

Hinc *Homer. Odysf. XVIII. v. 5*, de Iro:

ἄγαλ' ὀ δ' ὄνομα ἔσται; τὸ γὰρ θεῶν ὄνομα μῆτις

Ex *yeueris*

Arneo autem nomen erat; hoc enim imposuit venerandæ
Ex natiuitate. (mater)

Porro autem non erat admodum insolens, vt aut mulieres, quæ parturienti manus obstetrices admouerant, aut cognati, qui circumcisionis die ad eam conuenerant, natis, coniuente & approbante patre, nomina inderent. Sic de Esauo Gen. XXV, 25, dicitur; & vocauerunt nomen eius *Esauum*, scilicet illi, qui aut partui aut circumcisioni aderant. Ita obstetrix occasionem dedit *Peretsi* nominando, dum, *quæntiam*, inquit, ויקרא שמו פרי & vocauit ille nomen eius *Perets*, c. xxxviii, 29. cf. Ruth. IV, 17. & locum supra productum Luc. I, 62.

§. XXI.

Ante sancitam circumcisionis legem, nomina infantibus statim a natiuitate indi confueuerunt, inde vero ab Abrahamo, in ipsa circumcisione. Præter hæc censent nonnulli, ex factò quodam hæsisse adultis vocabula propria, quæ vsu frequentiore, primis interdum præualuerint.

Ab Adamo vsque ad Abrahamum, nullum est dubium, infantes, simulac in lucem essent editi, nominibus esse signatos.

E 3

Tempus:

ὄνομα *θεῶν*
class.

Eiusd. nomine impatiō di,

versio nonnunquam vicisq̄ illa.

la. est. Vl. 1) *Israelis*, primo *Israhel*

vt. *Israhel* Gen. XXXII, 29. dein,

de eis cum, apud *Bethleem* c.

XXXV, 10. 2) *Rebekka*, primo

o. XXVIII, 19. deinde c. XXXV,

15. 3) *Rebekka*, primo *Rebekka*

Abrahami c. XXI, 31. deinde *Israhel*

vt fati testantur, exempla *Caini, Sethi, Noachi*, cetera. Postea vero, quam circumcissionis sacramentum erat institutum, octauo a natiuitate die, quo illud peragere fas erat, liberis imponi nomina consueuerunt, cum per sanctissimam initiationem, & in diptycha fœderatorum DEI referrentur, & ciuitati Israelitarum adscriberentur, quomadmodum apud Romanos & Græcos, plerumque *die lustrico* nomina infantum tabulis publicis inscribi solebant. Quam solennis Iudæis hæc fuerit consuetudo, patet ex *inopinato sermone Ioannis* Luc. I, 59. & *Seruatoris* nostri c. II, 21. Quid? quod ipse DEVS, cum circumcissionis mandato mutationem nominis Abrahami coniunxit, Gen. XVII, 5. 23. Non quidem negauerimus, sepiissime ipsum partum continuo sequutam esse nominis proclamationem, sed circumcissionis demum die, id fixum & confirmatum fuisse, merito affirmamus. Placet autem quibusdam, nomina tum a natiuitate, tum in circumcissione indita, interdum, crescente hominum ætate, appellari desisse, & ex facto quodam superuenientibus nouis esse obliterata. Ita censet in primis, homo clarissimus, & remotissimarum antiquitatum exsequentiissimus, IAC. PERIZONIUS in *Antiquit. Babyl.* c. VIII. qui *Nimrodum*, non a parentibus id nominis accepisse putat, quod faustioris sensus & melioris ominis vocabula hi quærere consueuerint; sed eum vt venatorem ferocem, & sodalium grege succinctum, semper ingeminasse, נמרוד נמרוד, *rebellabimus, rebellabimus*; atque inde post ab aliis, etiam ab ipso Mose, hac appellatione, tamquam propria, esse designatum. *Sæpius enim, inquit, hoc accidit, & accidere etiam nunc solet, vt homines a vocabulo, quod frequenter & notabiliter vsurpant, cognomen primo accipiant, idque tandem in nomen eorum proprium transeat.* Probat hoc præcipue exemplo *Ierubbaalis*, cuius Pater continuo in ore habuerit הכעל כר כר *contendat contra eum* (Gideonem) ipse *Baal* Iud. VI, 32. & inter alia, quæ ex profanis, docte & cumulate affert, documenta, ex *Taciti Annal.* l. 23. vbi centurioni cognomen CEDO ALIAM, indidisse leguntur milites, *quia fracta vite in tergo militis, alteram ac rursus aliam poscere solebat.* De *Ierubbaale*

res

res quidem est indubitata, sed *Nimrodus* satis commode a patre Cuscho, ferox nomen accipere potuit, in quem auctoris gentis, Chami, insignis malitia sine dubio erat propagata. Apprime igitur conuenit, cum ipsa appellatione, filium ad effrenam licentiam, & dominatum quarendum, inflammare voluisse. Sed non sumus tanti vt acutissimam viri docti coniecturam plane refellere audeamus. Minus autem probabile nobis est, *Habebis* nomen, in hunc numerum, vt ille quidem retulit, iuste referri posse. Cur enim mater piissima, tanta de spe, quantam in partu Caini ostenderat, deiectam se videns, & omnia fluxa atque caduca magis magisque experiens, a *vanitate* filium appellare noluisse? Licet igitur non subiiciatur, quænam fuerit nominis imponendi ratio, non dubitandum tamen est, simile quid illam exclamasse, atque *Cobelesh* sermonem exorsus: הכל הכל הבל הבל *vanitas vanitatum omnia vanitas!* quam lamentabilem matris vocem, scriptor facer vel compendii causa, vel iusto forsitan *συμπαθείας* adfectu motus, prodere omisit.

§. XXII.

Res est pulcherrima, & populo in peculium DEI electo dignissima, quod Hebræi, in nominibus liberis indendis, ea plerumque delegerunt, quæ ad pietatem suam, fidem, spem, reuerentiamque erga DEVM testandam, adnatorum vero animum ad optima quæque incendendum, apprime essent composita.

Merito de Nominibus Hebræorum plurimis hoc predicatur, quod de Numero septenario Gregor. Nazianzenus pronuntiat, *ἡ ἀθρόον ἢ τῶ φανόμενος* illis fuisse. Quæ enim de Deo eiusque cultu, de futuro Liberatore Messia, de sua miseria, & de omni virtute, pii senserunt homines, ea ipsis nominibus, quæ quotidie vsurpabant, expressa atque efficta esse voluerunt. Quæ cum assidua eorum consideratione, optime perpexisset B. HILLER vs, nulli par sit diligentia & molestia, quia illustra hæc antiquæ Theologiæ Iudaicæ monumenta, per sacros libros dispersa, in vnum locum colligeret, eaque ex lucris

Qualis ple-
raque nomi-
na fuerint?

Conf. Io. Henr. Stult. Progr.
de Omne in nomine
Gothæ 1735. Hal-co.

10

lucris & latibulis suis feliciter eruta, lectoribus sub vno conspectu proponeret. Non igitur temperare nobis possumus, quin Epigrapham eius, huic tractationi c. XVII. p. 263. præfixam, in compendium quoddam redactam, hoc loco adscribamus: *Hebræorum inquit, nomina frequentissime, vel Dei nomen, vel aliquod eius attributum, id est, THEOLOGIAM GENTIS continent. Essentiam Dei declarat Iehova, Dominus est is, qui erit, qui est, atque fuit; Vnitatem, Ioach, dominus vnus est; simplicitatem Vriahu, lux est Iehoua conf. Iac. I, 17. Immutabilitatem Iehu, manebit idem. Inuisibilitatem Pelaiah, occultus est IAH; Incomprehensibilitatem Michael, quis est sicut Deus; Immensitatem Almodad, non mensuratus; Independentiam Kadmiel principium est Deus; Sapientiam Reaiah, videt dominus; Voluntatem liberrimam Iehonadab, proprio motu fecit Deus; Bonitatem Tobiihu, bonus est Iehoua; Iustitiam Iehozadac, Iehoua iustus est; Veracitatem Amphichai, verax est dominus; Benignitatem Eldad, Deus est amor; Gratiam Chaniahu, gratiam fecit dominus; Misericordiam Ierachmeel, miserebitur Deus; Exauditionem precum Schemaiah, audiuit Iehoua; Omnipotentiam Amaziahu, valde egit dominus; Perfectionem Iotam, integer Deus est; Pluralitatem Rehuel, pauerunt Deus; Patris essentiam Ioab, Iehoua pater est: Filii, Achilud vnici natus; Sp. Sancti, qui per Prophetas loquutus est, Amariah, dixit Deus. conf. 2 Sam. XXIII, 2. Deum celebrandum, Hodiiah, gloria est domini; Creationem & providentiam Beraiah, creauit Deus; Schemariahu custodiuit Iehoua; Redemptionem Ieschus, salus, Elifchua, Dei est salus; Sanctificationem Schechaniahu, habitabit Deus. Addit nomina a beneficiis ante partum; Reuben, Deus dispexit mihi filium; in partu; Zerach, apparitio. Boni omnis causa imposta, Noach quies, Ascher beatitudo. Mulierum nomina, aut ducta a diuinis, vt Elifchabarh, Edisa, &c. iusiurandum Dei; aut a rebus iucundis, fecundis, &c. Hæc integra nos apposuisse, nemo, vt speramus, vitio nobis dabit, cum & locus postulet, & nos quidem meliora substituere non potuerimus. Sed hæc sanctissimi populi Dei insignia, postquam Iudæi gentium contagium*

gium passi sunt, vehementer immutari cœpere, & deformari. Quominus vero Christiani, in nominibus imponendis, veteris Synagogæ attingant gravitatem & gloriam, tum linguæ genium prohibet, tum pessima illa, passim regnans, consuetudo, quæ mauult infantes gentilium, Herculis, Achillis, Hectoris, aliisque huius generis insigniri nominibus, quam piis & sancti sensus vocabulis eos appellari, quod cacoethes, Italis in primis frequens, grauitè reprehendit B. MART. GEIERVS Comm. ad Daniel. p. 53. Sed vt de Iudæis adhuc pauca subiiciamus, non diffitendum est, homines, quibus nefandissimorum scelerum nota iniusta est in sacra Scriptura, optima sapius filiis indidisse nomina: vt quum Achabus filium maiorum natu appellauit Achasiahu *firmabit dominus*, minorem, Ioram, *Deus exaltabit* 1 Sam. XXII, 40. 2 Sam. I, 17. Sed id fecerunt, aut meliora probantes, secuti deteriora, aut pietatem detestanda hypocrisis mentientes.

§. XXIII.

Sunt homines, quorum nomina pulcra, sed facta turpia; sunt & vicissim, quorum nomina turpia, sed gesta præclara; rursus sunt, quorum & nomina & gesta turpia; sunt denique, qui & nominibus & rebus gestis præclari sunt, vt dixit R. Iosephus filius Hananiae, quæ ex TANCHV-MA ad Exod. fol. XXIII. citat. HOTTINGERVS H. Or. c. II. *Eodem iam ante, aduuleral lo. Buxford. in Lex. Talm. p. 2430. vbi eum vide.*

Non ignoramus ingeniosa magis esse, quam firma ac solida, quæ a nominibus hominum defumuntur; cum tamen vocabula propria in sacris sint significantissima, quid veteri aducere nonnullos, qui id quod audiebant, aut facti refutarunt, aut rebus gestis expresserunt? Quis igitur vehementius in legem de sacerdotio Aharonis arretauit, quam *Dathan*, qui tamen *legalis* vocabatur? Quid turbulentius & tumultuosius sol vidit *Abfalomo*, cuius nomen *patrem pacis* ostendit, & quodammodo responderet germ. *Friederich*? Quis denique Rempublicam Israeliticam funditus euertit, & populum in perpetua tristissimæ feruitutis coniecit vincula, nisi *Hoseas*, qui tamen *Liberator* appella-

Qui nominibus suis bene aut male satisfecerint.

Qui nomina ex diuina impostione accepere, cum nominibus ipsam quoque omen habuerunt. Vide supra, pag. 36.

pellabatur? Libentius vero illos allegamus, qui nominis turpitudinem rerum gestarum & pietatis gloria eluerunt, & plane alios, quam appellabantur, se præfiterunt, vt *Isbofeth*, qui foedissima voce *vir pudendi idoli*, 2 Sam. II, 18. 19. & *Esbaal vir Baalis* 1 Par. VIII, 33. nominatus, a Dauide tamen vt *vir iustus* laudatur 2 Sam. IV, 11. Huc pertinent qui vocabula Ethnicorum Deastrorum, a quibus tamen maxime abhorruerunt, imponi sibi pati debuerunt; vt vir diuinus & constantissimus Iehouæ cultor Daniel, qui *Belschazar* ab idolo Babylonico Belo vocabatur, Dan. IV, 5. Azaria fidelissimus eius socius, *Abednego*, a cultu ignis, seu *Negonis*, obscuri Deastri c. 1, 7. Nec defunt in N. T. plurimi, qui, cum ab Ethnicorum diis nomina olim accepissent, postquam ad Christum essent conuersi, mutare illa noluerunt, forsân, vt perpetuum in illis, pristinae miseræ conditionis haberent *μνησμονον*. Plane vero non assurgimus doctissimo HETIO, qui parentes Christianos, infantibus appellationes a diis petitas imposuisse contendit, in *Origenian.* c. I. vbi *Origenis* nomen ab *Oro* Aegyptiorum deastro deducit. *Neque miretur quisquam*, inquit, *Christianos parentes ab Ethnicorum Deo deriuatam appellationem filio indidisse. Idem tamen erat peruiulgatum, nec eiusmodi nomina abiiciebant Catechumeni, cum Christianam fidem amplectebantur, atque hinc Dionysius ille Areopagita, Apollon Alexandrinus, Phæbe, Herasias, Hermes, Nereus & Diotrophes, Luca, Paulo, & Ioanni commemorari; Hinc Ammonii, Serapiones, Athenagora, Isodori &c. quis enim, ait Tertullianus, nominis reatus?*

Sed hæc gratis a viro doctissimo persuaderi, & libentius pro hypothesi adstruenda, quam verius commemorata videntur. Qui enim probabit, nominatos Christianæ fuisse originis? *Dionysius* enim c. c. Areopagita in Gentilismo consenuerat Act. XVII, 34. *Apollon* Alexandrinus fuerat Iudeus c. XLIX, 24. De ceteris nullum vestigium apparet, a parentibus conuersis eos natos esse. Et quis denique vel fingere sibi audeat, in tanto amoris erga verum Deum ardore, & florentissima ecclesie virginitate, parentes piissimos, ad sanctissimum baptismi lanacrum, nomina deastrorum & idolotrum afferre sustinuisse?

Sequuntur iam, qui cum in fausto nomine animum pessimum & criminosa nefanda coniunxerunt: e. g. *Achor*, qui a *perturbatione* traxit nomen 2 Par. II, 27. alias *Achav* Ios. VII, 1. & cum maximas turbas & funestissimam salutatem populo Dei importasset, supplicium, cum tremenda illa *Iosue* voce

voce meruit *הוה כיום הוה עברתנו יעברך יהוה כיום הוה* quam perturbasti nos? *perturbabit te reboua hoc die!* Iosua VII, 25. Sic Bileam recte ab absorptione vocabulum habuit, qui cum *מַעֲדוֹ אֲדֹמִית* iam spe denorasset, libenter, quantum in se fuit, Israelitas mactandos & deorandos Balaco tradidisset, & reuera etiam deinde maligno consilio, magnam eorum partem absorbuisset Num. XXXI, 16. Porro de *Nabale*, durissimo homine, ipsa vxor prudentissima diffiteri noluit *עמו ונבלה שמו ונבלה שמו כן הוה* quod ut nomen eius sonat, sic ille sit; quid vocetur Nabal (Aulus) & Sultritia cum eo sit 1 Sam. XXV, 25. Simili fere modo, ut est apud Plaut. in Prol. Fenek.

*Vosmet nunc facite coniecturam ceterum,
Quid id sit hominis, cui LYCO nomen fiet.*

Tandem lubentissime vltimo loco appellamus eos, qui pulcherrimorum nominum mensuram & numerum praeclare impleuerunt, & quibus illa fuerunt *διγενεῖς ὀνόματι* perpetuae admonitiones, ut Chrysostomus de Petro praedicat. Primum propter infirmam praestantiam veneramus, magnum illud nomen IESU, factoris & vindicis libertatis humanae, quod, quam perfectissime impletum sit, nulla cogitatione, multo minus oratione comprehendere potest. Minori gradu, sed feliciter tamen pii homines appellationibus suis satisfecerunt, ut Rex secundum cor Dei, qui merito *Dauid*, i. e. dilectus audiit; *Hiskias*, qui in afflictissimis rebus domino se confortanti est innixus; & quid conuenientius, quam illum Christi Apostolum vocari *Paulum*, qui non solum statuta & voce erat tenuis 2 Cor. X, 10. sed etiam indignitatis suae intimo sensu ita depressus, ut *ἐλαχίστον* minimum inter Apostolos professus se fuerit? 1 Cor. XV, 9.

§. XXIV.

Non exiguum momentum in tractatione nostra facit illa Mutatio nominum ab hominibus, & ab his quidem, aut in aliis, aut in semetipsis peractam, sacre ostendunt paginae.

Quemadmodum impostitio nominum summo iure Deo debetur, sic etiam eorum immutationem iustissime sibi vindicauit, & ita quidem, ut ea conuerteret aut in melius, quod fecit lubentissime, aut in deterius, quod expressit ab eo hominum impietas. Sic mirum in modum ornatum & diuino splendore auctum est in V. T. nomen *Abrami*, qui postea *Abraham*, h. e. Pater multitudinis gentium a Deo est salutaris Gen. XVII, 5. Ibid. v. 15. *Sarai* eodem decernente, *Sara* Princeps femina, alma tot regum & ipsius *Mesias* mater, est appellata. *Iacobus* vero, postquam principatum fratri iam in vtero matris minatus fuisset, eumque per benedictionem paternam obtinisset, dignus habitus est, qui cum *Deav Spōm* certamen iniret, & victor nomen *Israelis*, i. e. decertans principis instar cum Deo, reportaret Gen. XXXII, 29. Hof. XII, 4, 5. conf. Hof. XLII, 4. & Hof. II, 23. In N. vero Test. Christus trium discipulorum vocabula, *Simonis* in *Cephas*, h. e. *Petrus*, Iacobi & Iohannis

*Engl. heie v'z n' om' nomen
nouum a Deo confertur unj
Gen. LXII, 2. v'z n' g' cuius no.
huc q' proprium fuerat nomen
Aquilae et Schemana, i. e. de re
licta et deus habita, ea in posse
rum vocaretur abba, Christoph,
Hi- bari et Behula, i. e. de li-
cie mea in ea sunt, et ma-
ritaba.*

Huc pertinent nomina propria in dederunt et ignominiam deflexa, א: עקב יצור. Hof. II, 17. il.
 זית וזית, עקב יצור אל, q. uia fuit עקב יצור אל, q. uia fuit
 pro בעל, pro דניאל, pro דניאל. Cf. I. A. Fabricium in Bithul. Gr. lib. 1.

44 SECTIO III. DE NOMINVM PROPR. IMPOSITIONE

pro בית ארן, p. 172. Hof. II, 15. ubi vide
 בית ארן, Hof. II, 15. ubi vide
 בית ארן, Hof. II, 15. ubi vide

annis in Boanerges, faustissimi ominis causa conuertit, Marc. III, 16. 17. de
 quibus in superioribus egimus. Miserum vero est atque deplorandum,
 quando pulis letissimis appellationibus, funestissimis a Deo personis & locis
 imponuntur; vt quum Bebel, vrbs antiquissimis pietatis monumentis prae-
 stans, Beth Auen, domus vanitatis proclamatur, ob vitulorum cultum ibi
 constitutum Hof. IV, 15. Paschuro, principi inter sacerdotes viro, cuius no-
 men libertate auctum denotat, tremendam vocabuli mutationem Ieremias
 denuntiat: Non Paschur vocat dominum nomen tuum sed Magor Missabib, h.e.
 formido circumquaque; Nam immisurus sum tibi furmidinem cap. XX 3 Dein
 homines etiam aut alis, aut sibi, ablati veteribus, noua imposuerunt nomina.
 Primo Reges illis, quos in captiuitatem abduxerant, more veteribus familia-
 rissimo, mutare solebant appellationes, vt exemplis Danielis & Sociorum su-
 pra allegatis apparet. Item illis, quos in ditionibus subactis reges constitu-
 ebant aut nouum ponebant nomen, aut vetus leuiter inflectebant, vt in ipso
 vocabulo clientela viua semper esset recordatio. Sic Pharaon Necho Eli-
 kinun, ad regni fastigium euectum, vocat loikim 2 Reg. XXIII, 34. Rex Ba-
 belis Magtanium, Zedekian c. XXIV, 17. Serus porro, in excelsum digni-
 tatis locum productis, domini aliud status-bant nomen, vt cum ipso nomi-
 ne prillinarum sordium abstergeretur memoria, vt Pharaon Iosephum app-
 pellat Saphnat Panea, occultorum reuelatorum Gen. XLI, 45. Quomodo apud
 Romanos, seruos, quos ad equestrem vocabant splendorem, ingenuorum
 veterum Romanorum neminibus nuncupare consueuerunt, ne quid nota
 nominis obliuisci non honoris offereat. conf. Alex. ab Alexand. l. II. c.
 19. Patres aliquando filiorum mutasse nomina, ostendunt exempla Iacobi &
 Zachariae, iam explicata. Quam magistris id iuris in discipulos competit,
 vt Moses Hofeam nuncupat Iehseba Num. XIII, 16. Nathan Salomonem
 sibi commendatum sed dia, ad intensissimum demini in eum amorem,
 2 Sam. XII, 24. 25. Denique fuerunt, qui sponte sua aliud sibi nomen
 concesserunt, vt Scballum Iesae filius, cum regnum cepisset, Iocabafus
 salutari voluit coll. Ier. XXII, 11. cum 2 Reg. XXIII, 30. Quera Imodum
 Pontifices hodie, sub ipsi dignitatis Papalis auspiciis, nouo se insigniunt
 nomine, quod Seruator, cum Petro primatum concederet, eius appellat o-
 nem mutasset, scilicet. De Naemi, Ruthae socru, notissima res est, defes-
 sam illam malis abiecitse vetus nomen, voluptatis signum, & Maram hoc est
 amaram, appellari voluisse.

pro בית ארן, vnde scribitur בית ארן
 בית ארן, Hof. II, 15. ubi vide
 בית ארן, Hof. II, 15. ubi vide
 בית ארן, Hof. II, 15. ubi vide

in Nipshu xatalla / 88. multa exempla ma-
 liciae Iudaicae in deforman-
 dis nominibus, impi-
 mis Christianorum, velle,
 gil Baxl. Lex. Talm. sub

Quid exo-
 in sione aut
 vfu Nomi-
 nis proprii
 in sermone
 iudicati pos-
 sic?

S. XXV.

Claudant nunc tandem agmen certissima illa, aut contem-
 tus & odii, aut beniuolentiae & amoris indicia, quae aut ex omis-
 sione Nominis proprii in sermone, aut ex eiusdem vfu, sepi-
 sine depromi & iudicari possunt.

Negari non potest, homines auctuam impetu incitatos, statim in
 compellatone, aut commemoratione eius, in quem tendant animi commo-
 tiones, ea prode que in pectore occulta sunt & recondita. Inter signa
 igitur odii & contemptus, apud Hebraeos etiam habitum est, si quis, presso ne-
 mine

Targ. exulit
 pro quem locum M. F. Beckius
 Mulam. Naama parens Rehebeami,
 vltia, h.e. idololatra, quippe Ammonitis,
 Auctor latkut Chacapha, fil. de Dauide

Naama qua est species vltia, nisi forte legendum est, quae ex vltia
 p. 134. hoc Nabel: נעמה Naama duo notat, primo Ammonam, et de
 non Pulcheria et Orthodoxa,
 et omniy nota atq. Israelis regibus, sign. 44

nomina refert: כַּסֵּם שֶׁגִּלְמָה נָעִמִי לְאִשְׁרָף אֵת רִדֹת כֵּן שֶׁלֵּמָה וַבְּנִיהָ גִלְמָה לְאִשְׁרָף אֵת נְעֻמָּה אֵלֶּם 131 נְעֻמָּה
 Sicuti exularis Naemi assumpti Rutham q̄ ita Salomon quoḡ ex posteritate eius orti
 migravit (in Annotatib̄) accepturus Naemam uxorem. Verum enim vero, illa Naemi, i. e.

TRANSFORMAT. ET VSV AVT OMISS. IN SERMONE. 45

Amarna seu orthodoxa, haec vero
 Naama, i. e. vlala vel heterodoxa
 fuit.

mine proprio, cognomine tantum alterum appelleret. Hinc illa dictio Sauli, impitque Doegi virulentiae plena, *filius Isai, de Davide* 1 Sam. XX, 27. 30. 31. c. XXII, 7. 8. 9. 13. Idem Saulus, cum Achimelechum inflammatis, ira oculis compelleret, *Audi, inquit fili Achibeni, c. XXII, 12.* Sic ipsum Numen Israelitici regis ostentationem alta sede despicens, eum vocitat *filium Resmalia, Ef. VII, 4. 5. 9.* Hebraeorum magistri in *Mediaseb Thillim* ad PMV, 3. *Filii viri, quousque gloria mea erit in ignominiam?* sic commentantur: *Quousque ignominia afficietis me, & gloriam meam, vocantes me filium Isai? quasi non esset mihi proprium nomen, quo me appellare possentis.* Et David, non ferens Goliathi ferociam, *quis est, inquit, Philistaeus ille praeposuitus?* 1 Sam. XVII, 26. quomodo Iulianus Apostata Seruatorem nostrum optimum *Galileum* tantum appellasse, refertur. In grauissimis poenis ponit hoc S. Scriptura, quando Deus improborum nomina delet & excindit ex terra, quod bene obseruat *Lightfootus* ad Mar. I, in Geneal. Christi, vbi illam affert rationem, cur tres generationes, *Aebazae, Ioasi, & Amaziae*, in ea omisse sint. Simili fere ratione, Ephesii olim *Herastrati* nomen aeterna oblivione sepultum voluere, vt notat STRABO l. 4. Quanta apud Romanos contumelia fuerit, sicut Censore nomen alicuius in Catalogo recitandum omittitur, quod ignominiam appellabant, non est quod moneamus. *Paulinus* in obitu *Celsi*. v. 517. *superbiam & contentum indicaturus:*

Nec dignaris vos homines vel nomine fari.

Graeci, quem ignominia afficiebant, voce vtrique sexui communi, vocabant *ἄδωρον* conf. *Aelian.* V. H. XII, 17. Huc referimus illud Petri: *ὄρα ὅρα τὸν ἄδωρον*, Mat. XXVI, 74. Nam si reuera non contempsit magistrum, in tanta tamen perturbatione, voluit sane & contemnere & plane ignorare eum videri. Quemadmodum vero Romanis admodum solenne erat, quosque suis venerari nominibus, & PLINIVS Panegyri. c. XXIII. Traianum laudat, quod *equestris ordinis decora sine monitorio, honore nominum signauerit*; ita etiam apud Hebraeos, ex vsu nominum propriorum in compellatione, mira saepius beniuolentia respandit. Sic certe plane aliter animatus Saulus erat, cum 1 Sam. XXIV, 17. & iterum c. XXVI, 17. Dauidem ita alloquebatur: *Numquid haec vox tua, mi fili David?* quam ante iterat, um vix alia vox quam *Filius Isai*, illi excideret. Huc pertinent verba magni pastoris ouium Io. X, 3. *Proprias oues vocat nati: quousque nominatum?* vbi datus lubentissime, perfecte cognitionem huic phrasi ineffe conf. Pf. CXLVII, 4. Ef. XL, 26. Num. XXIII, 10. vt magni Belli duces, Cyrus & Themistocles, omnium in exercitu suo militum nomina tenuisse feruntur. Nec fortassis elatio ad certum munus excludenda, vt 1 Par. XVI, 41. Ef. XLV, 3. 4. sed hoc etiam contendimus, gratiam singularem & fauorem, qui priorum fundamentum est, ex his verbis efflorescere. Sic Nomina piorum dicuntur *scripta in caelo* Luc. X, 20. Phil. IV, 2: vbi est eorum *πολυευκαειταιας*, in cuius tabulas relati sunt c. III, 20. Vt vero Seruator suos in histeris nominatum h. e. blandissime appellat, sic etiam honoris & amoris testandi causa, eorum nomina aliquando constabatur coram Patre suo & angelis, Apoc. III, 5. *Est enim memoria inssi ad benedictionem, sed nomen improborum putrefcet*, Prou. X, 7. §. XXVI.

§. XXVI.

18
 Nosvero SVMMVM NVMEN, quod in hoc nostro labore præsentissimo auxilio nobis adfuit, in eo NOMINE, quo omnis salus continetur, supplices veneramur, vt & nostra, & omnium qui hæc fors lecturi sunt Nomina *libro suo inscripta* esse clementissime velit, illa ab omni nota & litura defendat, & tandem in magno illo censorio die, exaudiente toto genere humano, ad perpetuam nostram felicitatem proclaimet.

הללו את-שם יהוה הללו עבדו יהוה

DOCTISSIMO CANDIDATO
PRAESES s. d.

NON dubito, fore aliquos, qui, vbi dissertationis tuae de Nominibus propriis sacris solum adspexerint titulum, existimabunt, argumentum dissertandi, quod delegisti, esse vel nimis sterile & arenosum, vel protritum factis atque vulgare. Sed hi fore erunt, qui vel expertes sacrarum literarum ignorant, quantum in cognoscendis hisce nominibus momenti sit positum; vel præcipitato iudicio de tractatione tua, priusquam inspexerunt, pronunciant. Illi quidem, si recogitent, quam diligens sollicitusque Spiritus sanctus ipse fuerit, in nominibus istis consignandis ac declarandis, benignissimo iudicaturi essent: quin, si eis vel vnica interpretanda esset pericopa Scripturae sacrae, v. g. Mich. I. 10-15 vbi coacervatae sunt paronomasiae, hoc est, ad propria nomina allusiones propheticae, facile essent agniti, quam, non dicam, vtile, sed necessarium profus sit, isto considerationis praesidio non carere. Et vero, qui argumentum tuum quasi de trivium sumtum spæverint initio, max rectius tuo labori statuent pretium, dummodo in solo disputationis titulo non hæserint, sed tractationem ipsam perlegerint: utpote in qua eas a Te observationes adlatas esse cernent, quæ & locis Scripturae sacrae quamplurimis egregiam adfundunt lucem, & magna ex parte selectæ, eximia, nec vbiuis obviae sunt. Ea igitur in re si quid fructus & adiumenti, siue ex prælectionibus, siue ex consiliis meis cepisti, ego certe mea non minus quam tua causa gaudeo: quippe qui per triennium, & quod excurrit, auditorem Te habui doctrinae cupidum atque attentum, domesticum vero non solum bene moratum, sed etiam ad optima quæque contendentem, & quod reticendum mihi non est, in formandis filii mei natu maioris studiis fidelissimum dexterimumque. Nec enim exigua voluptate perfundor, si in ea vel morum corruptione, vel contentione bonarum literarum, quæ in academiis hic illæ grassatur, aliquos contra auditorum meorum ad meliora aspirare animaduerto. In quorum numero quoniam Tu, præstantissime Candidate, locum certe postremum non tenes; igitur si vel Tibi vel mihi gratulor, nihil, quod vel ab officio meo, vel ab re ipsa alienum sit, committere videbor. Accipe ergo honores, quos amplissimus Philosophorum ordo Tibi decrevit, tanquam præm. unam virtutis atque doctrinae tuae: & ita accipe, vt Tibi ad meliora in dies consecretanda veluti calcar sint & incitamentum. Vale, Dabam d. xxx. lun. c. c. cc. xxix.

Bla 278

ULB Halle 3
004 145 070

DISSERTATIONE INAUGVRALI
OBSERVATIONES PHILOLOGICAS
DE
NOMINIBVS
PROPRIIS SACRIS,

DEO ADIVTORE,

PRAESIDE

CHRISTIAN. BENED. MICHAELIS,

PHILOS. P. P. ORDIN. ET h. t. COLLEGII SVI
DECANO,

*FAVTORE, HOSPITE, AC PRAECEPTORE SVO
PIE VENERANDO,*

PRO SVMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBVS
RITE CONSEQVENDIS

AD D. VIII. IVL. A. CIO MDCC XXIX.

H. L. Q. C.

PVBLCICE DISQVIRENDAS

PROPONIT

AVCTOR RESPONSVRVS

IOANNES GEORGIVS ZVR LINDEN,

PALAEO-MARCH.

HALAE MAGDEBVRGICAE

TYPIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.